

PROJECTE PEDAGÒGIC DE L'ESPAI EXPOSITIU DE LA CASA DE CULTURA LES BERNARDES DE SALT

**“Un arte no educativo es un arte incompleto,
y una educación no creativa es mala educación”**

Luis Camnitzer
(Art Thinking. Cómo el arte puede transformar la educación)

Glòria Polls González
Txuma Sánchez-Director TFM
Màster en Gestió Cultural
UOC 2018-19

ÍNDEX

RESUM / RESUMEN	3
EL VALOR DE L'ART EN LA FORMACIÓ DELS JOVES	4
L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA EN EL CURRÍCULUM D'EDUCACIÓ INFANTIL, PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA	4
NOUS ENFOCAMENTS CURRICULARS	6
L'ESPAI EXPOSITIU COM A RECURS EDUCATIU	7
L'ART COM A EINA DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL.....	8
VISITES PATRIMONIALS. DADES DE PARTICIPACIÓ I ASSISTÈNCIA	9
EL CENTRE CULTURAL LES BERNARDES. CONTEXT	10
El centre	10
L'entorn local	12
PROPOSTES EXPOSITIVES	18
MANCANCES. CAUSES I EFECTES.....	18
Causes generals.....	18
Causes específiques del centre	18
Efectes.....	18
ANÀLISI DAFO	19
JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA	20
OBJECTIUS	23
OBJECTIU GENERAL	23
OBJECTIUS ESPECÍFICS	23
PROGRAMACIÓ DE LES PROPOSTES	24
PROPOSTES DESTINADES A ESCOLES D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA I A INSTITUTS D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE LA COMARCA DEL GIRONÈS EN HORARI LECTIU.....	24
PROPOSTES EN COL·LABORACIÓ AMB ASSOCIACIONS, ENTITATS I INSTITUCIONS DE LA POBLACIÓ DE SALT EN HORARI EXTRAESCOLAR.....	39
ESTRUCTURA ORGANITZATIVA	42
ESPAIS.....	42
RECURSOS MATERIALS.....	43
EQUIP HUMÀ.....	45
CRONOGRAMA	47
PER A LES PROPOSTES DESTINADES A ESCOLES D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA I A INSTITUTS D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE LA COMARCA DEL GIRONÈS EN HORARI LECTIU	47
PER A LES ACTIVITATS PROPOSADES EN COL·LABORACIÓ AMB ASSOCIACIONS, ENTITATS I INSTITUCIONS DE LA POBLACIÓ DE SALT EN HORARI EXTRAESCOLAR	49

COMUNICACIÓ	49
VIABILITAT	49
JUSTIFICACIÓ DE LA VIABILITAT ORGANITZATIVA I ECONÒMICA.....	49
PRESSUPOST	52
RESULTATS ESPERATS	52
MECANISMES D'AVUACIÓ	53
BIBLIOGRAFIA	55
WEBGRAFIA	58
ANNEX	62

RESUM / RESUMEN

El projecte pedagògic de l'espai expositiu de la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt, anirà orientat a dissenyar un projecte educatiu que presenti activitats i propostes per a l'alumnat d'educació primària i secundària al llarg del curs escolar que, tot i centrar-se en el coneixement de l'art contemporani, aposti per la transversalitat de continguts.

La proposta pretén també dissenyar un projecte social que complementi el projecte artístic. Per tant, un projecte social, infantil i juvenil.

Propostes dirigides a les escoles i instituts de la comarca del Gironès però també a diferents institucions, entitats i associacions de la població de Salt que acullen a nens i joves en horari no lectiu, per tal de fer conèixer l'espai i les diferents propostes expositives.

El disseny d'aquest projecte té per objectiu formar nous públics i garantir els drets culturals, cívics i socials a un nucli de la població que necessita de l'acompanyament familiar o institucional per accedir-hi.

El proyecto pedagógico del espacio expositivo de la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt, se orientará en el diseño de un proyecto educativo que presente actividades y propuestas para el alumnado de educación primaria y secundaria a lo largo de todo el curso escolar que, centrándose en el conocimiento del arte contemporáneo, también apueste por la transversalidad de los contenidos.

La propuesta también pretende diseñar un proyecto social que complemente el proyecto artístico. Por lo tanto, un proyecto social, infantil y juvenil.

Propuestas dirigidas a las escuelas e institutos de la comarca del Gironès pero también a diferentes instituciones, entidades y asociaciones de la población de Salt que acogen niños y jóvenes en horario no lectivo, con el objetivo de dar a conocer el espacio y las diferentes propuestas expositivas.

El diseño de este proyecto tiene por objetivo formar nuevos públicos y garantizar los derechos culturales, cívicos y sociales a un núcleo de la población que necesita del acompañamiento familiar o institucional para poder acceder.

EL VALOR DE L'ART EN LA FORMACIÓ DELS JOVES

L'educació artística en el currículum d'educació infantil, primària i secundària

Plantejar activitats on es doni l'oportunitat d'observar, sentir, comunicar, explorar, expressar... amb l'art ha de ser una de les prioritats del sistema educatiu des d'edats primerenques.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, desenvolupa l'organització de l'ensenyament i el desplegament curricular en totes les etapes i modalitats educatives. El currículum guia les activitats educatives escolars, en concreta les intencions i proporciona guies d'acció adequades al professorat, que té la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació.

Segons les orientacions del Currículum d'Educació Infantil (segon cicle) ¹ establert dins la llei esmentada i fent referència a l'educació artística, apunten que l'escola ha d'oferir experiències riques i diverses amb una àmplia gamma d'activitats que incloguin tot tipus de manifestacions artístiques, tècniques i habilitats plàstiques i també ha d'establir una connexió amb el món cultural i artístic proper. Les experiències artístiques han d'estar estretament integrades en la quotidianitat de l'escola i amb la resta de llenguatges. Diversos estudis científics demostren que aprendre utilitzant "estratègies artístiques" millora el rendiment de la resta d'àrees i d'assignatures no artístiques i que cal utilitzar les habilitats artístiques en altres àmbits i no només durant una estona a la setmana.

L'escola ha de fomentar el pensament divergent i la llibertat d'expressió i evitar convertir les propostes d'expressió visual i plàstica en simples "manualitats".

L'educació infantil afavorirà el desenvolupament de les capacitats i la seva interrelació, que ha de permetre als nens i a les nenes créixer integralment com a persones en el món actual, amb uns aprenentatges continuats i progressius, que seguiran en l'etapa d'educació primària amb l'adquisició de les competències bàsiques que ha d'assolir l'alumnat en finalitzar l'educació obligatòria.

Les competències bàsiques són aquelles que tots els alumnes han d'adquirir en un grau suficient en acabar la seva escolarització obligatòria i que li han de permetre poder incorporar-se a la societat com a un ciutadà actiu i assegurar els fonaments sobre els quals construirà el seu procés formatiu al llarg de la vida.

¹ Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (2016). *Currículum i Orientacions Educació Infantil-Segon cicle*.

El caràcter transversal de les competències bàsiques implica que els centres hagin de potenciar el treball interdisciplinari. Aquest fet s'ha de tenir en compte en l'organització del centre i en la gestió dels espais i del temps escolar.

En el decret 119/2015, de 23 de juny ², d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària s'estableixen les competències que s'han d'assolir en finalitzar l'educació obligatòria. La competència artística i cultural fa referència al coneixement, comprensió i valoració crítica de diferents manifestacions culturals i artístiques, tradicionals o no, que s'utilitzen com a font d'enriquiment i gaudi i es consideren com a part del patrimoni de cada cultura. També inclou la capacitat de crear produccions artístiques pròpies o expressar continguts a través de diferents mitjans artístics.

Les manifestacions artístiques formen part del nostre entorn, incideixen en la vida de les persones i permeten espais de relació en els quals flueixen experiències, significats, emocions, idees i pensaments. L'educació artística a l'educació primària té per objectiu desenvolupar les competències perceptives i d'expressió que permetin als alumnes comprendre el seu entorn i els mons artístics i culturals i adquirir eines per comunicar-se amb els llenguatges de les arts. L'educació artística afavoreix l'estructuració del pensament de l'alumnat en tant que contribueix a l'anàlisi de la realitat i ajuda a comprendre i a respondre, a sentir i a distingir, a pensar i a construir. L'aprenentatge de l'art, i a través de l'art, genera coneixement i transferència a altres situacions i contextos tot desenvolupant un pensament crític, obert i flexible. L'educació artística també té una gran rellevància des d'una perspectiva social i cultural, ja que les manifestacions artístiques no són generadores només d'espais de coneixement, sinó també d'espais d'experiència i de transferència a l'entorn social que ens acull (centre escolar, barri, poble, ciutat...).

L'art, per les seves característiques, permet un diàleg obert amb les altres manifestacions culturals del món.

El desplegament del Currículum d'Educació Secundària ³ abasta una sèrie de competències entre les quals hi trobem les comunicatives i on s'hi poden distingir la competència lingüística i audiovisual, i la competència artística i cultural.

La competència lingüística i audiovisual inclou el domini oral i escrit de les llengües, per interactuar en contextos multiculturals

La competència artística i cultural facilita l'expressió i la comunicació, la percepció, la representació, la comprensió i la valoració de realitats culturals i artístiques.

² Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (2017). *Currículum d'Educació Primària*.

³ Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Currículum d'Educació Secundària*.

La matèria d'educació visual i plàstica té com a finalitat desenvolupar les capacitats perceptives, expressives i estètiques de l'alumnat i dotar-lo de les eines que li permetin accedir i transformar la informació en coneixement.

Els continguts de la matèria d'educació visual i plàstica desenvolupen directament les competències comunicatives, tant la lingüística i audiovisual com l'artística i cultural. D'una banda, amb la competència lingüística i audiovisual es potencia l'observació, l'anàlisi i la valoració dels missatges audiovisuals des del punt de vista de la innovació formal i temàtica, de l'educació del sentit estètic i de la capacitat comunicativa. De l'altra, amb la competència artística i cultural s'afavoreix tot el que suposa conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment personal i gaudi i considerar-les com a part del patrimoni de la col·lectivitat.

La competència artística incorpora igualment el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics. Suposa també desenvolupar actituds de valoració i estima de la creativitat implícita en l'expressió artística, d'interès a cultivar la pròpia capacitat estètica i creativa i de respecte cap a la diversitat d'expressions artístiques i culturals de la comunitat i d'altres comunitats.

Nous enfocaments curriculars

L'experiència humana ha demostrat l'estreta relació que hi ha entre la coherència i el desenvolupament dels sistemes educatius, i el nivell de desenvolupament al que es pot arribar com a societat. Societat com a nucli vital, com a comunitat.

La implementació de la LOMCE ⁴, proposa l'educació artística com a matèria optativa on cada Comunitat Autònoma decideix quin serà el seu tractament pel que fa a la seva obligatorietat.

A Catalunya, l'educació artística s'ha mantingut com a matèria obligatòria dins del currículum, fet que posa de manifest certa conscienciació del valor educatiu d'aquesta àrea.

Diverses investigacions subratllen els beneficis individuals i socials d'una educació creativa i les aportacions que un currículum ric en arts aporta al desenvolupament d'una vida més plena i feliç en les persones. Així mateix, la importància de les arts al desenvolupament cognitiu i emocional, al desenvolupament de tot tipus d'intel·ligències o de la necessitat per formar un pensament crític i un coneixement de sí mateix i dels demés, dels valors de la cultura i de com aquests ens conformen com a persones.

Es fa palès, doncs, que l'art ha de tenir un pes significatiu en l'àmbit educatiu al mateix nivell que les altres àrees curriculars perquè esdevé una forma de coneixement com les altres.

⁴ Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa.

L'educació artística ha d'esdevenir una eina que serveixi per despertar la sensibilitat artística dels més joves i d'aquesta forma, estar oberts a mirar, a fer i a descobrir coses noves. Treballar de forma comunitària, compartir-ho amb el grup perquè puguin donar valor al que fan, utilitzar tot tipus de suports, fer difusió i intercanvi del que es fa a l'aula i considerar que el que fa cada alumne és important perquè pot ensenyar alguna cosa a la resta de grup.

L'àrea, en si mateixa, té una metodologia projectual al darrera que parteix de problemes i reptes a partir dels quals formular-se preguntes, pensar idees que ajudin a treballar el que volem dir, entrar en processos de recerca d'informació i d'experimentació, organitzar-se com a equip, avaluar el que s'ha fet, predisposar-se a la crítica...

Les pràctiques culturals a nivell artístic poden ser transformadores i incidir en la comunitat, en el context, alhora que desenvolupen un pensament més lateral perquè t'obliguen a desenvolupar habilitats relacionals, al pensament abstracte i simbòlic i perquè els processos cognitius interaccionen amb processos manuals.

Serà necessari treballar en aquesta línia per contribuir al desenvolupament cultural i social de les noves generacions, permetent assolir una visió i consciència més sensible sobre el món als alumnes en el seu desenvolupament i fer que, d'aquesta forma, no s'acomodin.

L'espai expositiu com a recurs educatiu

L'espai expositiu ha d'esdevenir lloc de trobada per l'intercanvi i l'enriquiment cultural i pel desenvolupament de la comprensió mútua i del món actual. Aquests espais de cultura i coneixement s'han d'apropar a les comunitats a les que serveixen.

En el moment en què aquests espais es comprometen a ser espais d'instrucció, educació i divulgació orientats a un públic divers, entre ells el públic escolar, tenen l'obligació no només de presentar el seu patrimoni sinó de fer-lo comprensible.

El desenvolupament educatiu en l'espai expositiu té com a protagonista, per un costat, l'obra que es vol mostrar, i per l'altre, l'alumnat com el centre del procés educatiu el qual ha d'apreciar el significat i el valor de l'art.

Generar interès en els més joves i fer que esdevinguin participants d'aquests espais és un dels objectius a assolir. Uns espais que han de fer seus i que han de ser propers als seus interessos, alhora que han de servir per transmetre, compartir i provocar el coneixement, ja sigui com a protagonistes de les creacions o propostes artístiques, o com a espectadors. Proposar activitats amb l'objectiu d'interactuar per compartir el coneixement i aprendre, fomentar l'aprenentatge a través del descobriment, dissenyar propostes amb un contingut que els interpel·li i fer-los cocreadors de les seves propostes han de ser les línies metodològiques per les quals s'ha de treballar.

L'espai expositiu ha d'esdevenir complement curricular que incidirà en l'expressió i control de les emocions, la comprensió del món que els envolta, la concepció dels valors, la transmissió de les sensacions, l'increment de la capacitat crítica, l'estimulació de les capacitats creatives, l'ampliació del coneixement, el desenvolupament de la personalitat, l'increment dels seus interessos...

L'art com a eina de transformació social

La Fundació Carulla, a partir de les conclusions sorgides de les jornades Mutare sobre cultura i transformació social del 16 de maig de 2018, va redactar un decàleg dels elements que incrementen el poder transformador dels projectes culturals:

1. Compromís amb els reptes socials.

La cultura entesa com a eina per fer realitat el desig de canvi, avançant-se i donant resposta a les necessitats socials. Mobilitzant i cridant a l'acció, generant impacte social i emocional.

2. Cultura per a totes les persones.

Crear oportunitats perquè totes les persones puguin viure i apropiarse de la cultura, des del compromís amb els drets socials i la justícia.

3. Aportació d'innovació artística i social.

Construcció de noves mirades que ens fan créixer com a persones i com a societat, amb una clara vinculació amb la dimensió ètica dels valors.

4. La persona, protagonista activa.

Situar la persona al centre, apoderant-la perquè pugui desenvolupar una mirada crítica i perquè sigui agent clau del canvi social

5. Connectar des de l'emoció i la il·lusió pel canvi.

Escollar activament i actuar des de l'emoció per connectar amb les persones. Treballar en el reconeixement de l'altre, generant sentit a partir de l'autenticitat.

6. Sentit crític

Despertant el sentit crític de la societat i produint canvis reals en les relacions de poder, en els relats, en les teories assumides, en la creació de noves relacions, en l'activació de recursos latents...

7. Infants i joves creadors.

Connectant el sistema educatiu amb la comunitat i el patrimoni cultural per aconseguir motivació per les arts i per crear experiències vibrants d'aprenentatge i de creació cultural amb significat.

8. Implicació i co-creació.

Involucrant al màxim nombre d'agents socials i col·lectius, connectant i sumant experiències, i generant lideratges compartits i dinàmiques de co-creació.

9. Rigor metodològic.

Sistematitzant els processos de creació de valor, avaluant l'impacte assolit i compartint els aprenentatges per provocar un efecte multiplicador per al canvi social.

10. Sostenibilitat.

Avançant en el camí cap al desenvolupament sostenible, des de la triple dimensió social, econòmica i mediambiental en la concepció i desenvolupament dels projectes culturals transformadors.

Així, doncs, l'art social transformador es podria definir com la capacitat de les persones de fer coses amb una actitud que ens permet crear noves situacions o canviar situacions estereotipades. L'art ens permet comunicar amb empatia, explicar-nos i explicar als altres, desenvolupar habilitats com l'autoestima, l'autoconfiança, habilitats físiques, relacionals...

L'art és un dret que escau a totes les persones, tots som artistes perquè tots tenim la capacitat de fer coses a partir de l'aprenentatge o l'experiència, la creativitat és una necessitat bàsica que permet desenvolupar-nos, avançar i modificar allò que necessitem modificar i l'actitud, perquè sigui transformadora, ha de ser d'apoderament, de protagonisme, de resiliència, comunitària, d'acompanyament, de justícia social, equitativa...

L'art esdevé una eina de transformació social perquè el llenguatge artístic permet experimentar amb les accions del grup i les emocions quotidianes utilitzant un codi diferent al verbal. L'art permet repensar el món, proporciona eines a les persones perquè la societat no es quedi encallada i es busquin altres formes de fer i avançar.

L'art ens permet treballar des de la persona, el grup i la comunitat entenent que la persona és la beneficiària directa d'aquests processos on s'adquireixen habilitats personals i socials.

El grup és l'espai natural on es desenvoluparà l'acció educativa on es posaran a prova els valors que es volen treballar i les habilitats personals i socials.

La comunitat és la receptora dels beneficis i de la proposta artística que genera el procés creatiu.

Tal com planteja la pedagoga Violeta Núñez (2005), l'accés a l'art, a l'educació i a la participació es dona pel dret de tot ésser humà a ser part i prendre part de la cultura plural de la seva època, d'accedir a les regles del joc social, de ser partícip. Dret a què es reparteixin els patrimonis culturals i socials i dret a construir l'art, la cultura, la seva comunitat i, per tant, el seu futur.

VISITES PATRIMONIALS. DADES DE PARTICIPACIÓ I ASSISTÈNCIA

Segons dades de l'enquesta de participació cultural on s'analitza l'Estat de la Cultura i de les arts elaborat pel Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), les activitats culturals que més realitzen els catalans són mirar la televisió, connectar-se a internet, escoltar música o la ràdio i llegir llibres.

Altres activitats tenen una acceptació més baixa com llegir revistes, llegir diaris, visitar exposicions (49%) i anar al cinema.

Des del punt de vista de l'edat, s'observa que connectar-se a internet, escoltar música, jugar a videojocs, llegir llibres i veure la televisió són les activitats amb una penetració major entre els joves d'entre 14 i 24 anys.

Si visitar exposicions la situem dins de les activitats que tenen menys acceptació, ens trobem amb dades que confirmen que aquesta activitat jo no és només per generacions més grans sinó que un 59% de la població situada en la franja d'edat d'entre 14 i 19 anys manifesta haver realitzar aquesta activitat cultural.

Tot i el bon resultat, les dades ens haurien d'aportar informació rellevant que ens aportés dades de si les visites a exposicions van ser per iniciativa pròpia o programades des dels centres educatius i, per tant, proposades com una activitat obligatòria a realitzar.

Tenint en compte la poca aflluència de públic jove que ha participat de les propostes expositives a Les Bernardes, possiblement, l'augment es deu a les propostes pedagògiques que els centres d'art ofereixen als centres educatius. D'aquí la necessitat d'elaborar un projecte educatiu que apropi les propostes expositives als diferents centres educatius i entitats de la població.

Les propostes plantejades s'han dissenyat tenint en compte les preferències dels més joves utilitzant unes eines i una metodologia que els són properes.

L'objectiu final és que, amb aquest plantejament, s'incideixi en un nucli de població que esdevingui per iniciativa pròpia usuari actiu de les propostes expositives i de les activitats que hi estan relacionades i no percebin aquesta interacció com una obligatorietat.

EL CENTRE CULTURAL LES BERNARDES. CONTEXT

El centre

LES BERNARDES, la Casa de Cultura del Gironès, és un espai d'art, cursos, formació, divulgació i coneixement en el marc del pensament contemporani que aposta per la qualitat i l'obertura artística sense renunciar a la proximitat.

Es troba situada al Carrer Major de Salt i té com a missió la promoció i la difusió de la cultura, així com el foment de la creació artística en les seves diferents expressions per esdevenir un centre cultural de referència i suport als diferents municipis de la comarca del Gironès.

L'edifici de Les Bernardes va ser originàriament una casa pairal, reconvertint-se posteriorment en un convent de monges de clausura. D'aquí que ens trobem amb diverses arquitectures sobreposades. Una la de la casa pairal, amb una estructura quadrada, i l'altra la del convent on s'hi afegeix la capella, el campanar i on la façana s'enderroca i s'enreixa. Quan a l'any 1983 la Diputació l'adquireix, el renova i l'adequa com a centre cultural.

L'edifici consta de 3000 m² edificats repartits en tres pisos.

La forma de distribució de l'espai no influeix a l'hora de fer els cursos a les plantes de dalt perquè disposa de bona accessibilitat, però sí que influeix a l'hora de plantejar les exposicions. Això fa

que s'hagin de buscar punts d'atracció diferents en el segon pis programant activitats "ganxo" per grups diana als que es vol arribar.

Les Bernardes disposa de sis espais expositius –la Sala Central-Berta Casas, la Sala Talaia (viver creatiu), la Sala 29m2 (especialitzada en videocreació), la Sala Bernardes Photo (única sala estable de les comarques gironines dedicada a la fotografia), la Sala Sant Jordi (laboratori) i l'antiga església reconvertida recentment en sala d'actes i espai expositiu.

L'edifici es caracteritza pels diferents usos que ha rebut al llarg de la seva història.

Fins arribar la Guerra Civil espanyola, va ser la casa pairal de la família Vilaseca -Tarrés, aquests en van haver de fugir i anar-se a refugiar i durant els tres anys següents es va convertir en la Casa de la Vila.

En arribar l'any 39, van veure-hi una bona oportunitat les tropes de Franco, les quals s'hi van instal·lar i en van fer la seva base durant un bon temps.

Qui en va seguir fent ús de la casa, va ser el Dr. Fontanet, el qual va situar-hi el seu dispensari fins aproximadament el 1944 quan ja per últim va ser comprat pel bisbat. La comunitat és traslladada allà, i es converteix en un convent de monges de clausura, Les Bernardes i allà romandran fins l'any 1979. Coincidint amb l'expansió de la vila, decideixen marxar per falta de tranquil·litat. És en aquest moment quan la diputació compra la casa i amb un parell d'anys, la casa ja està adequada com a centre cultural. La inauguració no serà fins al cap d'uns anys, concretament el juliol de 1983.

El que impulsa la seva creació és convertir l'edifici en un espai social i cultural que descentralitzés la Casa de Cultura de la Diputació situada a Girona, així com oferir serveis a la nombrosa i desatesa població de Salt i el seu entorn. Una situació que canvia a finals dels anys 80 quan es traspassa la gestió al Consell Comarcal del Gironès amb l'objectiu de dotar la comarca d'un centre cultural de referència i de donar contingut al Consell, fins aquell moment amb poques competències. Tot i el suport inicial de la delegació territorial de Benestar Social i Joventut, el seu trasllat a altres espais va limitar la gestió de la casa a temes culturals (exposicions, cursos, conferències, concerts, etc.) però sempre amb una visió comarcal.

Davant el naixement de centres cívics, casals de barri, teatres i similars als diferents municipis calia reorientar de nou la finalitat de la Casa de Cultura cap a la coordinació i suport als 27 municipis de la comarca i a l'especialització en termes d'expressió cultural.

Des que el 2011 entra la nova direcció, s'hi dona un caire renovador amb el disseny d'un nou projecte de gestió. Se'n fa un estudi de la realitat mirant què es fa a l'àrea metropolitana i es busquen propostes que facin de l'espai un lloc de referència.

És així com es crea la primera sala permanent de fotografia de la província de Girona, una sala dedicada al vídeoart i es proposen discursos arriscats en pintura on hi prevalgui el missatge crític i contundent.

L'entorn local

Salt s'ha trobat amb un increment de la població fruit del procés migratori on la població d'origen estranger s'acosta al 50%. Tot i l'impacte social, fa que la diversitat de cultures i formes d'expressió cultural siguin grans i posa els mecanismes a l'abast d'aquesta realitat a fi i efecte d'enriquir i cohesionar socialment l'entorn.

No es pot entendre cap projecte fora del lloc o espai on es desenvolupa. Així, els projectes de Les Bernardes es basen en analitzar el context i fer una aposta per singularitzar-se respecte Girona i altres iniciatives existents. Projectes que van en relació a les necessitats i demandes del lloc on es desenvolupa i a les persones a qui va dirigit.

Les Bernardes es defineix com un centre de cultura contemporània amb arrels tradicionals al territori, és per això que les propostes no deixen de banda els artistes locals però alhora s'exposen i s'incorporen artistes de caire internacional. Aquesta fórmula permet exposar cada dos mesos obres de diferents artistes amb missatges diferents però amb un nexa d'unió comú. Això fa que s'obrin noves perspectives al públic tenint en compte que l'entorn de Salt no és usuari actiu de la cultura.

És per això que es dona l'oportunitat que s'exposin obres d'artistes locals que a vegades són d'origen immigrant, es fan apostes joves, activitats d'estiu destinades a la població i activitats on, amb la col·laboració activa de la facultat de Medicina i el grau d'Arquitectura de la Universitat de Girona, permeten que els usuaris vegin en la Casa de Cultura un espai on reflexionar i fer visibles projectes pràctics que els introdueixen al món de l'art contemporani.

Les propostes de les Bernardes s'han de complementar amb les que proposa la Factoria Cultural Coma Cros i l'escola de Belles Arts pel fet que els tres centres programen activitats relacionades amb el món de l'art contemporani.

Tot i les activitats programades, la casa de Cultura Les Bernardes encara no disposa d'un projecte pedagògic ben definit per oferir les propostes expositives i apropar l'art contemporani al públic infantil i jove de Salt i de la comarca del Gironès.

Salt compta amb diferents **centres educatius** destinats a satisfer la demanda d'escolarització obligatòria i post-obligatòria de la població, així com un centre de formació per a adults:

- Escoles bressol (4 mesos a 3 anys)
 - Municipals = 2
 - Privades = 2

- Escoles d'Educació Infantil i Primària (3 a 12 anys)
 - Públiques = 8
 - Privades-concertades = 4

- Instituts d'Educació Secundària Obligatòria (12 a 16 anys) i Post-obligatòria (16 a 18 anys)

- Públics = 3
- Privats-concertats = 3

- Centre d'Educació Especial per alumnes de 3 a 21 anys amb deficiència auditiva.
- Centre públic del Departament d'Educació per a la Formació d'adults.

També compta amb una sèrie d'**entitats i associacions** que treballen amb infants i joves fora de l'horari lectiu. Entre elles s'hi pot destacar:

-Fundació Suara:

- Programa de reforç educatiu.

-Fundació Atenea:

- Projecte Juguem? Després de l'escola.
- Projecte Juguem? Patis i places.
- Projecte Juguem? Segurs a Salt.
- Projecte Juguem? Lleure educatiu.

-Fundació SER.GI:

- Tarda oberta.
- Porta d'ACCÉS.
- Programa TEAF (taller d'estudi assistit en família)
- Projecte de beques escolars. Fundació Catalunya. La Pedrera.

-Fundació Resilis:

- Espai lector.

-El Casal dels Infants de Salt:

- Centre Obert Infantil.
- Centre Obert adolescent.
- Casal familiar.
- Projecte Vincles.
- Programa RAI ESO.
- Programa ICI (intervenció comunitària cultural dins la comissió d'infància i família).

-Càritas Salt:

- Programa Fes Més.
- Servei d'intervenció Educativa.

-Plataforma educativa:

- Tutela de menors no acompanyats.

-Estació jove de Salt:

- Serveis d'atenció, orientació i assessorament.

-Ludoteca de Salt Les Bernardes:

- Espai amb una finalitat lúdica, coeducativa, comunitària, cívica, inclusiva, social i cultural.

-Biblioteca d'en Massagran:

- Espai que dona accés lliure i sense límits a través de la lectura al coneixement, al pensament, a la cultura i a la informació.

Des de l'Administració, a través dels Serveis Socials del Consorci Salt / Gironès es gestionen les competències relacionades amb infants i joves portant a terme diferents programes:

- Programa Creixem.
- Punt Òmnia.

Si ens referim a l'oferta educativa dins de la **comarca del Gironès** ens trobem amb:

- Escoles d'Educació Infantil i Primària (3 a 12 anys)
 - Públiques = 49
 - Privades-concertades = 14
- Instituts d'Educació Secundària Obligatòria (12 a 16 anys) i Post-obligatòria (16 a 18 anys)
 - Públics = 13
 - Privats-concertats = 14
- Centres d'Educació Especial = 5
- Centres públics de formació d'adults.
 - Del Departament d'Educació = 11
 - Municipals = 6

Dinàmica territorial-comarcal

A la comarca del Gironès hi conviuen realitats geogràfiques, històriques, socials i econòmiques ben diferents. Administrativament, tal com la coneixem avui, només existeix des de l'any 1988, quan es produí la segregació de diversos municipis que ara conformen la comarca veïna del Pla de l'Estany. Per tant, ni en la Llei d'ordenació territorial del 1985, ni en la divisió territorial del 1936 no existia una comarca com aquesta.

Històricament, no cal dir que els homes i les dones que visqueren en aquest territori no van conviure mai dins d'una unitat administrativa que s'anomenés Gironès. En tot cas, es pot parlar de pagus, de corregiment, de diòcesi, de civitates, de comtat, etc. amb una concepció i uns límits ben diferents dels de l'actual comarca del Gironès.

Tanmateix, quasi totes aquestes etapes i totes aquestes demarcacions presenten una característica comuna: el pes important i centralitzador de la ciutat de Girona. Certament, en totes les comarques hi ha algun o alguns municipis que juguen un paper més destacable que d'altres, però en el cas que ens ocupa el desequilibri entre Girona i la resta de municipis encara és més accentuat. No estem parlant només en termes demogràfics sinó també polítics i econòmics.

És lògic, en conseqüència, que la història de la ciutat de Girona hagi estat la més desenvolupada. Per contra, la informació que es té sobre la resta del territori és molt dispersa. La publicació continuada de llibres en alguns municipis ha ajudat, en els darrers anys, a reequilibrar aquesta situació. És ben cert que la història del que ara anomenem Gironès no s'entendria sense Girona, però la història d'aquesta tampoc no s'entendria sense el concurs del territori que l'envolta. Un territori conglomerat de municipis petits, la majoria menors de 5.000 habitants.

La dinàmica poblacional ha anat canviant ja des dels anys 60-70 amb l'arribada de la immigració interna de l'estat espanyol i darrerament amb població sobretot d'origen llatinoamericà, subsaharià i magrebí que ja representen un 21% del total de la població de la comarca. Però la seva distribució no és equitativa ja que es concentra majoritàriament en poblacions com ara Salt (50% de població immigrada) o en barris de Girona com ara Santa Eugènia. L'efecte de la immigració ha significat un augment del 22% de la població en els darrers 10 anys. Aquesta arribada de població majoritàriament jove ha rejuenit una població gironina en procés d'envelliment a causa dels baixos índexs de naixements de la demarcació.

Els nivells d'instrucció segueixen la dinàmica catalana amb la majoria de la població amb estudis de segon grau (50%). I un augment els darrers anys de titulacions superiors (un 21% de la població). Malgrat tot, l'arribada de la població immigrant ha reduït el coneixement de la llengua catalana i ha fet baixar lleugerament el nivell d'instrucció i la continuació dels estudis finalitzada l'etapa obligatòria.

L'activitat econòmica està molt diversificada entre l'agricultura, la ramaderia, la indústria, el comerç i els serveis. L'agricultura de secà destaca pel cultiu de cereals i farratge, mentre que

entre els cultius de regadiu predominen els fruiters i el farratge. Pel que fa a la ramaderia, hi destaca la bovina, destinada a la producció de carn i llet, i la porcina. Les indústries amb més presència a la comarca són la tèxtil, la de la construcció, l'alimentària, la paperera, l'elèctrica, la de la fusta, les arts gràfiques i la química. Els últims anys l'activitat del tercer sector és la que sí creix sobretot en relació al turisme (de fet la majoria de la població treballa en aquest sector). Els nous models de turisme rural, la dinamització de l'aeroport Girona- Costa Brava i l'arribada del tren d'alta velocitat, són claus per entendre aquest creixement.

Els darrers anys de bonança econòmica va portar els ajuntaments a la construcció i rehabilitació d'espais per dedicar-los a la cultura (biblioteques, teatres, espais d'exposició, etc) lligat a un cert convenciment que la inversió en cultura esdevindria una eina de transformació social. Properament s'iniciarà el projecte de rehabilitació del cinema Modern com a espai de creació a Girona. Cal dir també que el gruix d'activitat i diversitat cultural el trobem a l'àrea metropolitana amb una xarxa de teatres molt potent (Festival de Temporada Alta, el Centre d'arts Escèniques de Salt, el Teatre de Salt i el Teatre de Bescanó), una xarxa de centres cívics ja consolidats i multitud d'entitats i empreses dedicades a aquest sector.

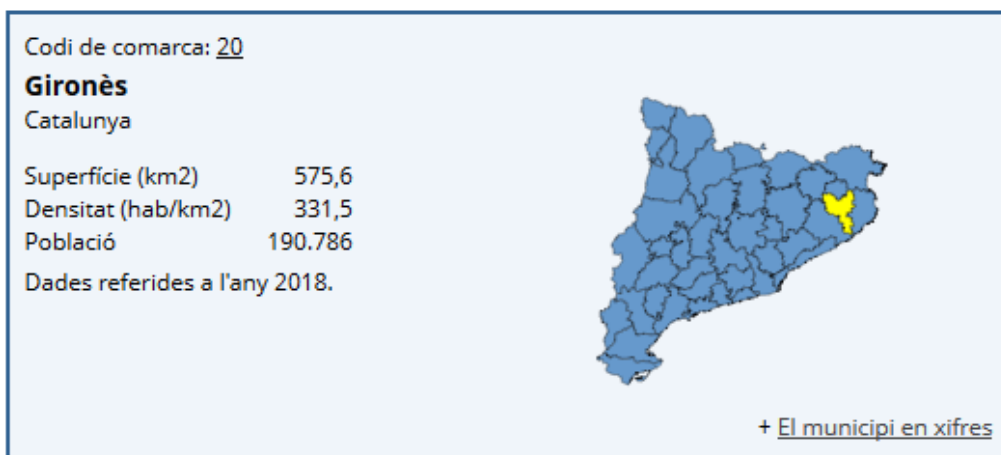
Tot plegat ha situat el Gironès al mapa cultural català i fins i tot més enllà de les nostres fronteres convertint el territori en un referent cultural sobretot en l'àmbit de les arts escèniques, que juntament amb l'aposta pel Centre d'Art Contemporani de Girona i la xarxa de museus existent l'ha empès a guanyar-se un lloc preminent al país.

La comarca del Gironès disposa d'un actiu molt important: l'àrea metropolitana. Aquesta realitat que supera els límits administratius dels municipis té un gran potencial en dos sentits: el primer amb la quantitat d'infraestructures que s'han posat en funcionament els últims anys i la coordinació entre administracions que s'ha hagut de produir. El segon el gran nombre de professionals del sector i empreses privades que han anat creixent paral·lelament a la bonança econòmica els últims anys. Hi ha dos factors més que han influenciat de forma positiva la comarca: la Universitat de Girona i el seu parc tecnològic. És evident que els més de 10.000 estudiants que viuen a Girona o hi conviuen en l'època lectiva afavoreix el consum i el dinamisme cultural. I un altre factor seria l'increment de la població de la comarca fruit del procés migratori i que enriqueix la nostra diversitat cultural. L'impacte social ha estat gran en ciutats com Salt, Cassà de la Selva i alguns barris de Girona on la població d'origen estranger s'acosta al 50%. Aquesta realitat fa que la diversitat de cultures i formes d'expressió cultural siguin grans i cal posar els mecanismes a l'abast d'aquesta realitat a fi i efecte d'enriquir i cohesionar socialment en nostre entorn.

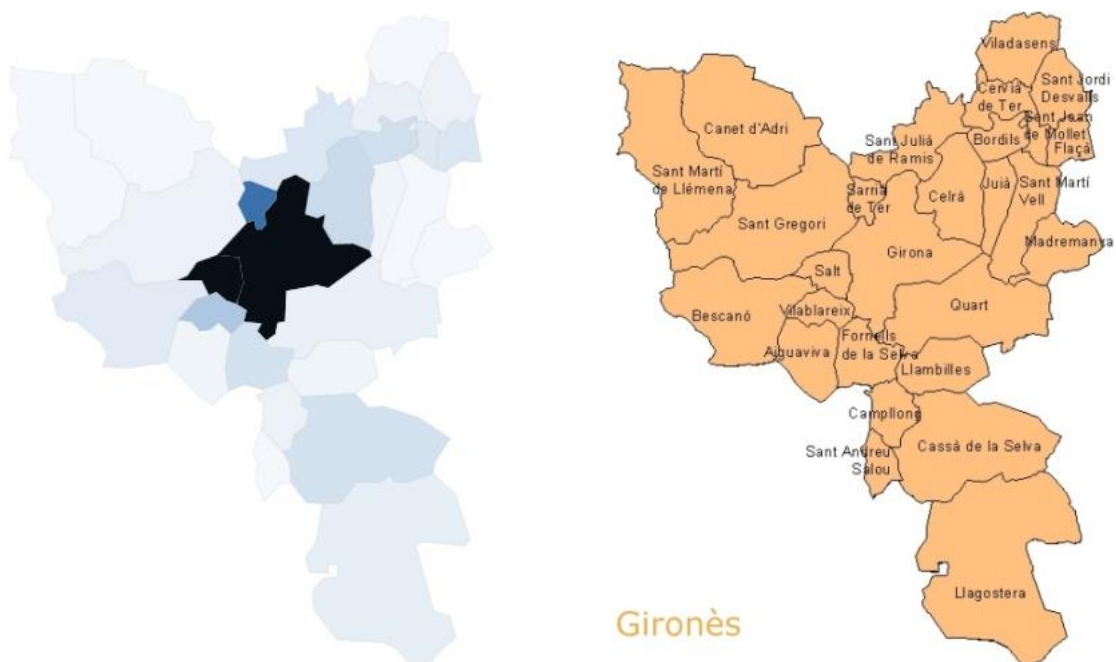
La capitalitat del Gironès pel que fa a la cultura es posa en evidència gràcies als importants projectes i equipaments que s'hi han desenvolupat. En són un exemple el Centre d'Art Contemporani, el Centre d'Arts Escèniques, l'Auditori, la Casa de Cultura de la Diputació de Girona, la sala de concerts de la Mirona o la Casa de Cultura de Les Bernardes. I més enllà de les instal·lacions i projectes com Escenaris, Girona Temps de Flors i moltes de les fires organitzades als municipis exemplifiquen el gran moviment cultural de la comarca.

Unes possibilitats que es veuen incrementades pel factor turístic i la proximitat del Pirineu i la Costa Brava. La ubicació privilegiada del Gironès en el territori li genera un gran moviment econòmic que inclou també el turisme cultural com no podria ser d'una altra manera. Caldria destacar el patrimoni existent al Gironès (religiós i civil), les rutes turístiques/culturals (vies verdes i camí de Sant Jaume) i la potent influència de Girona amb el seu barri històric.

No cal oblidar que Salt esdevé una població on hi conviuen personalitats i institucions que aporten una gran potencialitat cultural tant a nivell local com territorial. Creadors com Adrià Puntí, Jordi Vilches, Ari Pueyo, Miquel Berga, Pep Admetlla, Martí Artalejo. Personalitats com Salvador Sunyer o Guillem Terribas o institucions com la Factoria Cultural Coma Cros, l'EUMES, l'ERAM o el CIFOG, entre d'altres. Fires com la del cistell o festivals com Temporada Alta i associacions que treballen per la difusió de la cultura popular i que vetllen per mantenir l'esperit saltenc.

Comarca del Gironès

Densitat de població

Propostes expositives

La programació expositiva de Les Bernardes inclou artistes professionals de procedències diverses, seleccionats en base a una trajectòria singular i polifacètica i una proposta artística de qualitat. Participen tant artistes emergents com artistes amb carreres consolidades, que, a partir de les diferents disciplines en les que treballen, aporten una perspectiva original que prové o que investiga sobre i en els “marges” de l’art contemporani. D’aquesta manera, es pretén assolir un objectiu bàsic: oferir als visitants una mirada i una experiència de l’art que englobi tant la qualitat estètica com un pensament crític i constructiu sobre el nostre temps.

Mancances. Causes i efectes

Una de les mancances que presenta l’espai expositiu de la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt és que no disposa d’un projecte educatiu per a infants i joves. Això és degut a una sèrie de causes d’àmbit general i a unes altres d’àmbit específic del centre.

Aquestes mancances han generat uns efectes derivats del no acompliment de les expectatives que se li demanen al centre en l’àmbit pedagògic.

Causas generals

- La indiferència política i social envers les arts i les propostes culturals no comercials.
- Manca de recursos humans amb professionals poc especialitzats.
- Poc interès dels centres educatius per conèixer les propostes expositives de Les Bernardes.

Causas específiques del centre

- El disseny del nou projecte renovador per part de la nova direcció del centre no ha tingut en compte la redacció d’un projecte pedagògic com a contingut prioritari per fer visible i apropar el centre al públic jove.

Efectes

- No s’estableix cap tipus de coordinació amb els centres educatius de la comarca, ni amb les diferents institucions, entitats i associacions de la població de Salt.
- No es dissenyen propostes educatives per als infants i joves de Salt que, degut a la diversitat cultural, econòmica i social, no gaudeixen de les oportunitats de poder accedir a l’espai.
- Els estudiants no tenen l’oportunitat d’establir un aprenentatge significatiu on es relacioni l’art amb els continguts curriculars de forma transversal.
- Manca d’interès per les propostes artístiques en particular i per l’art en general, fet que provoca una davallada de públics culturals.

Anàlisi DAFO

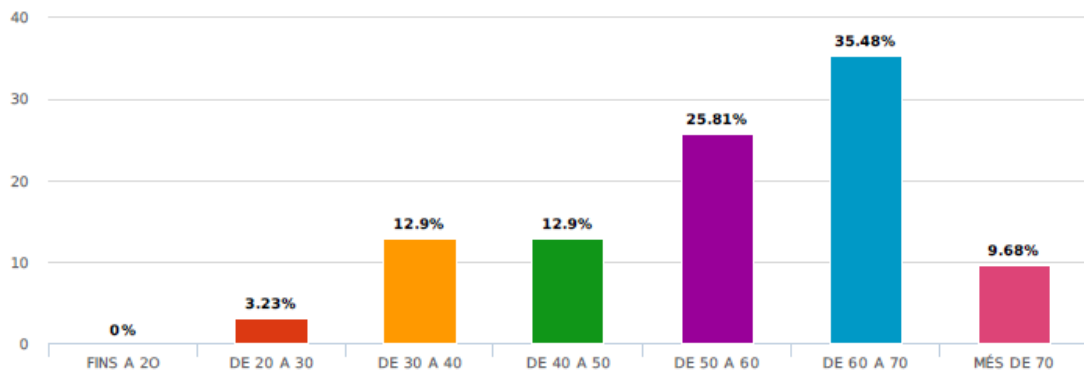
	FORTALESES	DEBILITATS
<p>D'ORIGEN INTERN</p>	<p>Institució arrelada al territori: trajectòria de 35 anys de treball en el sector.</p> <p>Depèn d'una administració de l'Estat: garanteix recursos econòmics.</p> <p>Direcció que coneix el sector cultural gironí: llarga trajectòria professional que li aporta contactes i coneixements i que ha fet que s'hagin obtingut bons resultats.</p> <p>Equip administratiu consolidat: Implicació de l'equip, satisfacció en la tasca professional i bona relació entre el personal.</p> <p>Visibilitat i activitat constant a les xarxes socials: pàgina web, twitter, facebook, instagram.</p> <p>Disponibilitat d'espais: per portar a terme les activitats proposades.</p>	<p>Manca de personal especialitzat en la gestió cultural: no es disposa de suficients persones que tinguin un domini de la gestió cultural per tal d'arribar a acords compartits.</p> <p>Manca de reciclatge dels professionals: cal coordinar vies de formació contínua del personal.</p> <p>Personal a temps parcial: dificulta l'organització entre el personal del centre.</p> <p>Manca de personal especialitzat en el disseny i execució de projectes pedagògics: cal disposar de personal especialitzat en arts i educació.</p> <p>Manca d'un projecte pedagògic: no hi ha un projecte pedagògic destinat a centres educatius, entitats i associacions que doni a conèixer el centre i la història de l'art.</p> <p>Creació d'una partida pressupostària específica: per invertir en el disseny i execució del projecte.</p>
	OPORTUNITATS	AMENACES
<p>D'ORIGEN EXTERN</p>	<p>Equip gestor arrelat al territori: s'ha sabut buscar el seu espai en el sector cultural dins l'àrea metropolitana.</p> <p>Suport de les administracions: clara aposta política per la casa de cultura.</p> <p>Bona accessibilitat i possibilitat d'aparcament a la zona: es troba dins del nucli urbà i amb un aparcament gratuït al costat.</p> <p>Els espais que l'envolten afavoreixen l'accés: dues escoles de primària, una escola d'adults, una ludoteca, un centre de dia, una plaça, proximitat al carrer on es fa el mercat setmanal...</p> <p>Diversitat cultural: s'aprofita la diversitat de l'entorn per programar les propostes.</p>	<p>Poc consum cultural en el municipi: degut a l'alt índex migratori.</p> <p>Diversitat cultural: poca acceptació de dinàmiques culturals entre cultures.</p> <p>Manca de coordinació: no s'estableix cap tipus de coordinació amb els centres educatius de la comarca ni amb entitats, associacions i institucions de Salt per tal de fer conèixer les propostes expositives de Les Bernardes.</p> <p>Manca d'interès: per les propostes artístiques i per l'art en general entre els joves.</p>

Es troba en una àrea metropolitana rica, estable, amb centres de referència: es troba en un entorn influent.

Suport de les associacions, entitats i institucions: existència de diverses associacions, entitats i institucions que incideixen de forma directa en infants i joves fora de l'horari lectiu.

JUSTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA

Després de fer un estudi de públics a la Casa de Cultura Les Bernardes, es va poder observar que la franja d'edat que més freqüentava l'espai expositiu (35'48%) era la que es trobava entre els 60 i els 70 anys, essent d'un 0% l'assistència de públics amb edats compreses entre els 0 i els 20 anys.

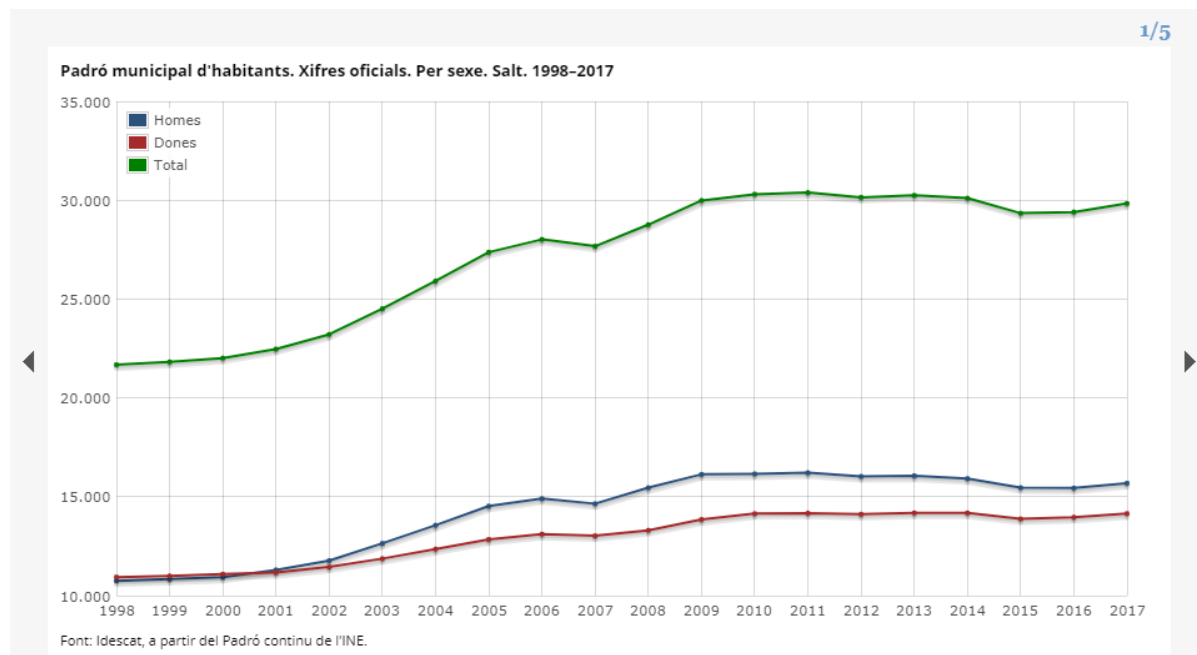

Respuesta	Porcentaje	Cantidad	Estadísticas
FINS A 20	0.00%	0	Total de participantes 31 Suma 0.00 Promedio 0.00 Desviación estándar 0.00 Mínimo 0.00 Máximo 0.00
DE 20 A 30	3.23%	1	
DE 30 A 40	12.90%	4	
DE 40 A 50	12.90%	4	
DE 50 A 60	25.81%	8	
DE 60 A 70	35.48%	11	
MÉS DE 70	9.68%	3	
Total de respuestas		31	

Gràfica d'estudi de públics realitzat a Les Bernardes el desembre de 2018

Segons dades de l'IDESCAT ⁵, es va poder observar un increment de població, la majoria estrangera, a la població de Salt.

Població	Salt	Gironès	Catalunya
Població. Per nacionalitat. 2017			
Espanyola	18.761	152.407	6.514.468
Estrangera	11.075	35.676	1.041.362
Total	29.836	188.083	7.555.830

Davant la necessitat d'apropar nous públics a Les Bernardes i amb la intenció d'incidir en els que menys freqüenten l'espai, s'ha cregut del tot necessari dissenyar un projecte pedagògic destinat als diferents centres educatius de la comarca del Gironès però que també integri les diferents institucions, associacions i entitats de la població de Salt.

Tant els centres educatius com el centre expositiu adquireixen un compromís amb l'educació dels ciutadans encarregant-se de la formació artística. Partint de l'enfoc constructivista de la pedagogia moderna, es proposa una col·laboració entre ells que culmini en una proposta pedagògica, artística i cultural de qualitat.

La perspectiva constructivista de l'aprenentatge es fixa en la capacitat que manifesta l'individu per construir nous coneixements i significats a partir dels seus coneixements previs, essent ells mateixos els actors principals del seu propi aprenentatge. Des d'aquesta perspectiva, l'aprenentatge es pot facilitar però cada persona reconstruirà la seva pròpia experiència interna, pel qual es pot dir que el coneixement no es pot mesurar, ja que és únic en cada persona, en la seva pròpia reconstrucció interna i subjectiva de la realitat.

⁵ Institut d'Estadística de Catalunya.

Així doncs, la construcció del coneixement pot analitzar-se des de dues vessants: els processos psicològics implicats en l'aprenentatge i els mecanismes d'influència educativa que promouen, guien i orienten aquest aprenentatge. És per això que la línia metodològica en el disseny d'activitats anirà encaminada a proporcionar espais de reflexió i producció d'experiències rellevants que siguin significatives pel desenvolupament integral i individual de cada individu. L'art ha de servir d'excusa per generar diàleg i coneixement i ha de ser l'eina que ens ajudi a formar persones crítiques, cooperatives, creatives, curioses, obertes, respectuoses...

Cal fixar-nos en alguns referents teòrics per tal de fonamentar la proposta:

“L'art és un espai necessari per a la formació integral de l'alumne, i l'educació de l'art i a través de l'art posen en funcionament una sèrie d'estratègies que vinculen sabers, actituds i aptituds”⁶. (Alsina, P. I Giráldez, A.)

“El contacte directe amb l'art permet ampliar les experiències dels alumnes, obrint les portes a cultures desconegudes, fomentant l'empatia i la tolerància, contribuint així a la construcció d'un món més inclusiu i madur”⁷. (Fontal, O; Gómez, C; Pérez, S.)

Cal fer esment a l'afirmació de Gemma Carbó (2016) quan destaca “la necessitat d'uns referents culturals en què puguem fonamentar l'educació dels nostres nens i nenes, no només perquè puguin sobreviure en els entorns de convivència multiculturals que els envolten d'una manera democràtica i pacífica, sinó també perquè les competències culturals i artístiques són essencials per als futurs professionals en una economia basada en el coneixement, la creativitat i la innovació”⁸.

El projecte pretén que l'alumne esdevingui part activa del procés d'ensenyament-aprenentatge, no només com a simple espectador sinó com a part imprescindible per poder desenvolupar cada una de les propostes.

A més, vol ser un recurs que vagi més enllà de la sala d'exposicions, amb una proposta oberta a la ciutadania de l'entorn proper on es treballi en la construcció de coneixements des de l'àmbit social, cultural i artístic.

És d'aquesta manera que el projecte educatiu de Les Bernardes no només es plantejarà des de l'espai expositiu, sinó que la proposta també sortirà a fora el barri.

Projectes com “Habitació 1418” del MACBA i el CCCB en podrien ser un exemple.

⁶ Alsina, P. y Giráldez, A. (2012). *Siete ideas clave. La competencia cultural y artística*. Barcelona. Ed. Graó. pàg.11.

⁷ Fontal, O.; Gómez, C. y Pérez, S. (2015). *Didáctica de las artes visuales en la infancia*. Madrid: Ediciones Paraninfo. pàg.78.

⁸ Carbó Ribugent, G. (2016). *L'assignatura pendent. Converses sobre educació, política i cultura*. Girona. Ed. Accent. pàg. 20.

OBJECTIUS

Objectiu general.

Dissenyar un projecte pedagògic que apropi l'art contemporani i les propostes expositives del Centre Cultural Les Bernardes al públic jove de Salt i la comarca del Gironès.

Objectius específics.

1. Dissenyar activitats i propostes per l'alumnat de primària i secundària al llarg del curs escolar que, tot i centrar-se en el coneixement de l'art contemporani, aposti per la transversalitat de continguts.
2. Dissenyar un projecte social que complementi el projecte artístic en col·laboració amb diferents institucions, entitats i associacions de la població de Salt que acullen a nens i joves en horari no lectiu.
3. Formar nous públics i garantir els drets culturals, cívics i socials a un nucli de la població que necessita de l'acompanyament familiar o institucional per accedir-hi.
4. Generar interès per les propostes artístiques en particular i per l'art en general on el públic jove pugui establir aprenentatges significatius i d'aquesta manera ampliar els seus esquemes de coneixement.
5. Proporcionar espais de reflexió i producció d'experiències rellevants on l'art generi diàleg i coneixement, i ajudi a formar persones crítiques, cooperatives, creatives, curioses, obertes, respectuoses...

PROGRAMACIÓ DE LES PROPOSTES

Propostes destinades a Escoles d'Educació Infantil i Primària i a Instituts d'Educació Secundària de la Comarca del Gironès en horari lectiu.

Colors en la foscor

La nostra espècie des de sempre ha estat lligada al color i a les emocions que evoca. L'esser humà ja des del seu inici, ha utilitzat el color al tenir la necessitat d'explicar idees i situacions properes.

La proposta, dirigida a **alumnes d'educació infantil i cicle inicial d'educació primària (3 a 7 anys)** anirà orientada a fer un recorregut històric del color al llarg del temps i a experimentar amb aquest en un espai fosc potenciant la capacitat creativa de cada un d'ells.

El 1901, Ribot va considerar que la creativitat no era un do d'uns quants sinó que la posseïen totes les persones amb diferents graus d'intensitat i aplicació.

Són molts els estudis que han demostrat la importància de la necessitat del desenvolupament i ús de la creativitat en diferents contextos, ja que aquesta ajuda en la millora de l'autoconcepte, en el posicionament davant els problemes i dificultats i a la creació de noves idees.

És per això que cal generar espais i ambients on els infants trobin eines i recursos per a desenvolupar tot el seu potencial creatiu, però sempre des de la llibertat, el respecte i la no imposició.

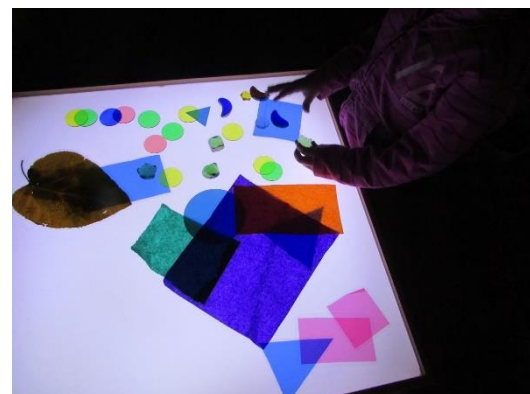
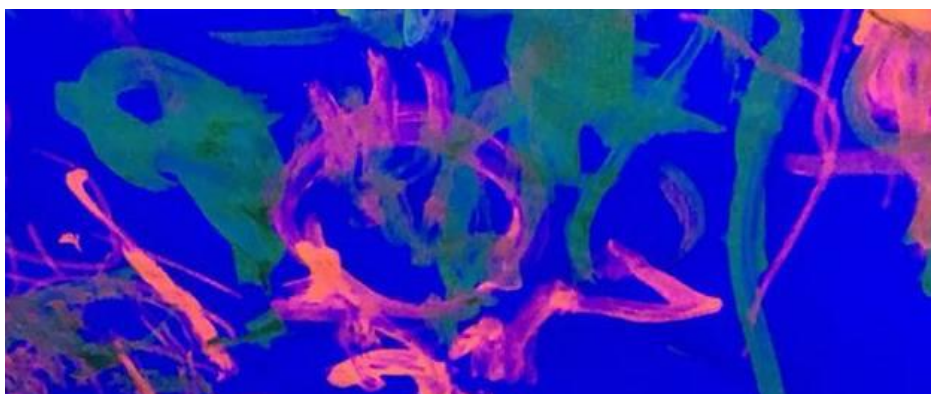
Partint que el color està íntimament lligat a la natura, s'iniciarà un llarg recorregut a través del temps on es podrà observar que l'enginy i el desenvolupament de la tecnologia ha fet desenvolupar noves tècniques per a l'obtenció de nous pigments i colors i la trajectòria, que s'inicia al món vegetal – les fulles, flors, fruits i arrels – els minerals, els mol·luscos i d'altres matèries primeres naturals per obtenir tints i tonalitats diverses, acaba amb la revolució industrial que proveeix de productes sintètics, acrílics, resistents a l'aigua i al medi ambient.

Alhora, els colors produeixen sensacions, poden despertar sentiments, ens transmeten missatges lligats molt sovint a valors universals i no es desvinculen tampoc del propi llenguatge. El color està present en el dia a dia i no el podem desvincular de nosaltres i el nostre entorn.

La proposta començarà amb la visualització d'un vídeo que introduirà als més petits en la història del color al llarg del temps i de com el color forma part del nostre dia a dia. El contingut serà molt visual i el vocabulari poc dens, concret i adaptat al nivell d'edat al qual va dirigida la proposta. El vídeo també farà èmfasi a diferents autors que han utilitzat el color com a element important per realitzar les seves obres i alhora, es farà esment als diferents artistes que han exposat a Les Bernardes on el color ha estat significatiu en les seves produccions.

Tot seguit entrarem a la cambra fosca que estarà il·luminada amb una llum de neó i l'activitat es desdoblarà en dues propostes.

Una, orientada a experimentar amb pintures i materials fluorescents on els alumnes podran pintar, estampar o fer un collage amb diferents materials sobre paper i descobrir que en la foscor també hi pot haver color. I l'altra, amb les taules de llum on podran realitzar les composicions que ells vulguin a partir de material translúcid com papers de cel·lofana, pedres de vidre, plomes, palles, formes geomètriques de colors diferents... Una vegada tinguin la composició feta sobre la tauleta de llum se'n farà una fotografia. El recull de totes les fotografies s'enviarà a l'escola.

Les Bernardes: Una casa amb història

Tal com s'ha explicat anteriorment, l'edifici de Les Bernardes ha tingut diferents usos al llarg de la història.

Es podria dir que els usos més rellevants i que van suposar un gran canvi a nivell d'ús i d'estructura es van donar en sis moments:

1. La casa Pairal de la família Vilaseca-Tarrés.
2. La Casa de la Vila.
3. La base militar de les tropes de Franco.
4. El dispensari del Dr. Fontanet.
5. El convent de Les Bernardes
6. El Centre Cultural Les Bernardes.

La proposta, anirà orientada a conèixer l'edifici com a element patrimonial a conservar i, en conseqüència, a conèixer els fets històrics que van originar els canvis en el seu ús, així com el coneixement dels diferents espais que actualment conformen l'edifici i el seu ús en l'actualitat.

El patrimoni és la pervivència de les generacions que ens han precedit. Si volem conservar la memòria dels que van viure abans que nosaltres cal que conservem aquest patrimoni i el protegem, i això és quelcom que hem de fer nosaltres i els que vindran darrere nostre. És per això

que cal que els més petits coneguin el nostre patrimoni i la nostra història, per tal que prenguin consciència de la seva importància i vulguin protegir-lo en el futur. Perquè una societat que avança també ho ha de fer nodrint-se del que li ve d'herència i ha de caminar per preservar el patrimoni i reflexionar sobre la memòria. Perquè una memòria endreçada ens permet tenir una mirada neta cap al futur.

Els espais no formals incideixen en l'ensenyament del patrimoni i contribueixen a la transmissió cultural en relació amb l'ensenyament que es genera en els espais formals, ajudant a l'alumne a desenvolupar estratègies procedimentals que relacionarà amb aquells aspectes de tipus conceptual i actitudinal. Adquirir uns valors inclusius i socials per anar forjant la seva identitat tant individual com col·lectiva. Per tant, els espais no formals passen a convertir-se en espais educatius, ja que l'alumnat també té la possibilitat d'aprendre i explorar, mitjançant diferents recursos en el mateix espai.

Sensibilitzar l'alumne a partir del valor que aporta el patrimoni històric és fer prendre consciència del que tenen al seu entorn, de la conservació d'allò que els pertany i de la importància de la transmissió del patrimoni a la resta de persones del seu voltant. Tal com assenyalen Vallès i Pérez: "Es el sentir y el vivir plenamente los aspectos patrimoniales lo que da pie a la pertinencia, la apropiación, el sentirse partícipe y cómplice en su permanente construcción" ⁹.

La proposta, dirigida als **alumnes d'educació primària (6 a 12 anys)** consistirà en presentar la màquina que els portarà a fer un viatge en el temps i a descobrir els diferents usos que va tenir l'edifici. La màquina només pot funcionar si s'introdueix un codi que hauran de trobar a les diferents sales de l'edifici. Seguint la numeració que els marca el mapa de l'edifici, els alumnes s'hauran d'orientar i arribar a la sala que els indica. Es faran sis grups i cada un d'ells haurà d'anar a una sala concreta (Sala Berta Casas, Sala d'actes, Sala Sant Jordi, Sala Bernardes Photo, Sala 29 m², Sala Talaia). A cada punt hi trobaran informació d'un moment històric que va ser rellevant en el canvi d'ús de l'edifici (els sis marcats anteriorment). La informació s'adaptarà al nivell d'edat de cada grup amb una prèvia adaptació del material imprès. També hi trobaran la peça d'un trencaclosques que servirà per descobrir el codi per fer funcionar la màquina del temps. Quan els sis grups hagin arribat a les sis sales i hagin trobat la peça a cada una d'elles, es reuniran tots a la sala d'actes i allà encaixaran les peces que faran funcionar la màquina del temps.

Automàticament, es projectarà un vídeo on en Berni, la mascota de Les Bernardes els donarà la benvinguda i els farà una petita explicació dels usos i la història de l'edifici al llarg del temps.

Tot seguit els farà arribar fins al jardí de les olors i podran descobrir com es feia el sabó natural en l'època en què l'edifici va ser un convent. Entre tots faran un taller de sabons naturals que es podran emportar a casa.

⁹ Vallès, J.; i Pérez, S. (2012): *¡Oye, el patrimonio es nuestro!*. Aula de Innovación Educativa, N° 208. Enero 2012, pàgs.14-17.

Aprofitant l'espai que envolta Les Bernardes, descobriran que al jardí de les olors (espai que es troba darrera l'edifici) hi ha plantes que ens permeten elaborar productes que abans es feien de forma artesanal.

L'elaboració del sabó n'era un d'ells i una de les millors opcions per fer aquest producte casolà i ecològic amb la intenció de cuidar-nos la pell i el planeta és fer-ne d'aloe vera i de lavanda . Els productes que s'utilitzaran per elaborar-lo seran extrets del jardí o de materials reciclats que han tingut abans altres usos.

Una vegada elaborats els sabons, cada alumne se n'emportarà un tros a casa.

Calla!! No diguis res

La creació d'un Laboratori d'art i pensament forma part del projecte de renovació continuada de Les Bernardes. A grans trets, el LAB BERNARDES basa el seu posicionament en relació a les pràctiques artístiques contemporànies en un seguit de coordenades essencialment sociològiques —cultura, ciència, economia, relacions socials, tecnologia, etc.—necessàries per entendre el context on l'art d'avui dia es produeix. Es tracta d'una postura sociològica que, degut en gran mesura a les característiques demogràfiques de la població del Gironès, diversa com poques, fomenta els treballs d'anàlisi social o antropològic per sobre de la producció d'objectes o la simple il·lustració de realitats que són ben conegudes.

A partir de la col·laboració activa amb els estudis de grau d'Arquitectura i de Medicina de la Universitat de Girona, s'organitzen tallers en un espai on és permès reflexionar i fer visibles projectes pràctics que, en cas contrari, mai sortirien de l'àmbit acadèmic.

Centrant-nos en el concepte que l'espai expositiu ha d'esdevenir un lloc de reflexió, el disseny de la següent proposta va dirigida a fomentar l'esperit crític dels joves.

L'art contemporani, sovint, ha estat motiu de polèmica i rebutjos davant la indignació que ha causat el contingut d'una obra o d'una exposició mostrant certa incomoditat i rebuig.

L'art que genera malestar i que en molts casos és censurat perquè es fa visible la crítica a certs prejudicis, tòpics o estereotips; també la que posa de manifest el sectarisme, els abusos i interessos de la ciència i de la tècnica; les formes de comunicació social i d'aprenentatge; les teories socials i polítiques; fins a la crítica religiosa, econòmica o de gènere.

Aquestes formes d'expressió artística que sovint incomoden a qui les rep són les que farem descobrir als alumnes. Polèmiques en el món de l'art que, segons Natalie Heinrich¹⁰, venen donades per un desacord fonamental sobre determinats valors i que ella mateixa divideix en dos registres:

- Registres de valor en el món de l'art.
- Registres de valors propers al món quotidià.

La definició que Heinrich fa dels diferents registres ens ve a dir que les diverses maneres en què és percebut l'art contemporani pot generar reaccions negatives tant en els professionals del món de l'art com en les persones alienes a aquest cercle especialitzat. L'origen es troba en les diferents maneres de veure l'art, producte de l'existència de diferents categories cognitives.

“No es tracta ja d'un problema de gust [...] sinó d'un problema de categories cognitives o fonaments interpretatius [...] un enfrontament entre les fronteres de l'art, és a dir, sobre els valors que cal defensar quan l'obra escenifica una transgressió. [...]

[Si] els profans tenen, com es pot veure, grans dificultats per a comprendre l'art contemporani, els iniciats no estan millor equipats per a comprendre la incomprensió dels profans”

L'art contemporani neix de la necessitat de l'artista de transmetre la seva visió del món i, alhora, neix de la necessitat de la societat de tenir aquesta visió, aquesta impressió del món que ens envolta. Plantejar preguntes i interrogants i que els propis alumnes puguin manifestar-se a través de diferents creacions artístiques, serà l'objectiu de la proposta. Establir un diàleg a partir de diferents disciplines artístiques on ells se sentin interpel·lats i on es doni veu a tots aquells aspectes susceptibles de ser reivindicats, perquè bloquejar el diàleg també és censurar.

¹⁰ Heinrich, N. (2012). *L'art contemporani exposé aux rejets. Études de cas*. París. Fayard/Pluriel.

Actualment, els ensenyaments centrats en el pensament, la reflexió i la filosofia han estat menystinguts, possiblement per la por de molts docents a les represàlies i, en conseqüència, per l'autocensura que aquests mateixos s'imposen. És evident que l'educació en el pensament crític ha de ser el centre de les competències del S. XXI. És per això que per arribar-hi cal un canvi de paradigma, començant perquè des de l'administració es faci una aposta clara establint un marc conceptual i competencial amb orientacions clares, fins a dotar d'eines, buscar pràctiques valuoses i oferir formació específica als equips docents per tal d'implementar-ho a les aules de forma efectiva.

En un estudi recent realitzat per la Fundació Bofill ¹¹ s'enumeren els nou requisits que cal que es compleixin per tal que un raonament i/o una actitud puguin ser considerats propis del pensament crític:

1. El pensament crític és eminentment interrogatiu i discerneix sobre allò que interroga, és a dir, en separa l'essencial de l'accidental.
2. El pensament crític necessita flexibilitat i creativitat.
3. El pensament crític no exclou cap objecte d'estudi.
4. L'exercici del pensament crític no és deturat per una col·lisió amb l'anomenat principi d'autoritat.
5. El pensament crític aspira a desemmascarar els poders que condicionen les maneres de viure i relacionar-se i, d'una manera especial, els poders que, ja sigui d'una manera intencionada o inconscient, estan ocults, però dirigeixen els discursos i les accions.
6. L'exercici del pensament crític té per objectiu contribuir al progrés social, cultural, científic, educatiu.
7. Una bona part del pensament crític posa en qüestió la mateixa noció de progrés.
8. El pensament crític sotmet a crítica fins i tot el seu instrument principal de crítica: la raó.
9. El pensament crític també sotmet a crítica els seus mateixos criteris, més enllà del seu instrument principal (la raó).

Ahora, destaca que el pensament crític sempre és amb diàleg:

- En diàleg amb la tradició de pensament que permet forjar un aparell crític per examinar l'objecte d'estudi.
- En diàleg amb les veus que tenen visions diferents de l'objecte d'estudi.
- En diàleg amb membres de la mateixa comunitat deliberativa, que, malgrat tenir una visió semblant de l'objecte d'estudi, hi aporten matisos i plantegen objeccions, la qual cosa contribueix a fer més sòlida l'argumentació.

¹¹ Rosàs, M; Torralba, F. (2019). *Som crítics? Fonaments per a una educació compromesa*. Barcelona. Informes Breus. Fundació Jaume Bofill.

La proposta, destinada als **alumnes de 4t d'ESO**, anirà dirigida a establir aquestes línies de diàleg i serà a partir de diferents obres que han esdevingut objecte de reivindicació, crítica o censura que iniciarem l'activitat.

Des de Les Bernardes es farà la proposta de treball als instituts a partir d'un vídeo-muntatge i un dossier pedagògic on a partir d'una sèrie d'obres escollides se'n referenciarà l'autor i l'objectiu de la proposta artística. Serà un treball en coordinació amb l'àrea de **filosofia i arts plàstiques** amb l'objectiu d'establir un diàleg reflexiu de cada una de les obres presentades. És a partir del diàleg i la reflexió que cada alumne, a partir dels seus criteris de reinterpretació i amb els recursos propis, podrà representar un tema que cregui susceptible de ser reivindicat i, per tant, fer-lo visible. Ho poden fer a través de la pintura, l'escultura, la fotografia, el vídeo, una performance...o qualsevol altra mitjà o disciplina amb la qual s'hi trobin a gust.

Una vegada executat el treball a l'aula, Les Bernardes cedirà l'espai perquè les diferents produccions o materials puguin ser exposats.

El llistat d'obres escollides i de les quals se'n farà el vídeo-muntatge explicatiu seran les següents:

Tortilleras de mierda
Ingrid Riera

Jorge Herralde amb les seves secretàries
Coral Majó i Anna Bohigas
Colita

The grat wall of vagina
Jamie McCartney

Always Franco
Eugenio Merino

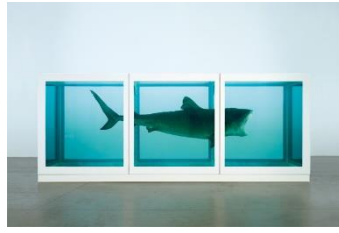
Presos políticos
Santiago Sierra

Not dressed for conquering
Inés Doujak

The art farm
Wim Delvoye

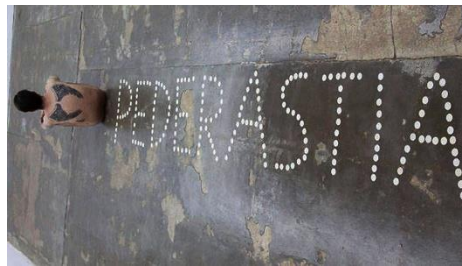
**The Physical Impossibility
of Death in the Mind
of Someone Living**
Damien Hirst

**Dogs which cannot
touch each other**
Sun Yuan i Peng Yu

Mc. Jesus
Jani Leinonen

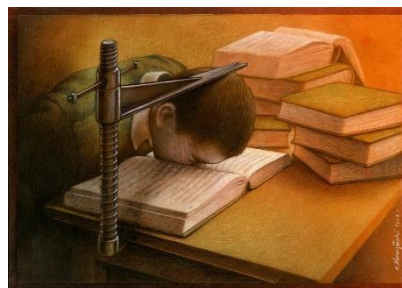
Pederastia
Abel Azcona

The holy Virgin Mary
Chris Ofili

Prisoner
Tetsuya Ishida

L'error dels sistema educatiu
Pawel Kuczynski

The dinner party

Judy Chicago

El partenón de libros

Marta Minujín

Performance "Dead end"

Camila Cañeque

L.O.V.E

Maurizio Catelan

Shop until you drop

Banksy

Les Bernardes a Instagram

Les Bernardes es caracteritza per ser un centre que utilitza les xarxes socials i la pàgina web de forma activa. És per això que la proposta vol esdevenir una eina on el públic jove pugui mostrar el seu contingut de forma atractiva i que, alhora, s'hi sentin reconeguts.

Segons Santos Mateos, "la comunicació global és la gestió cultural i comunicativa que fa de mitjancera entre els recursos patrimonials i la societat, per potenciar un us responsable, profitós, atractiu i efectiu capaç d'unir la preservació dels bens culturals amb el seu gaudi integral per part dels usuaris" ¹².

¹² Mateos Rusillo, Santos M. (Coord.) (2008). *La comunicació global del patrimoni cultural*. Gijón. Ed. Trea. Pàg. 27.

Rosa Campillo també assenyala que “Gestionar el patrimoni històric cultural serà administrar-lo de tal manera que no només no es deteriori, sinó que es rehabiliti, s’enriqueixi, sigui conegut i gaudit per tots i es converteixi en un element de desenvolupament social i econòmic” ¹³

Aturant-nos en aquestes definicions s’han buscat les estratègies comunicatives que interfereixin en aquest sector de públics per tal que, a través de la participació, puguin interactuar amb els elements d’exhibició i això els generi un conjunt de significats, idees, pensaments i sentiments que els porti a un discurs interpersonal.

Adquirir mentalitat 2.0 (conversar, compartir, col·laborar, co-crear amb els usuaris i produir no per a sinó amb els usuaris) requereix d’un canvi organitzatiu.

Les Bernardes fa una aposta clara per mantenir actives les xarxes socials i la pàgina web del centre, és per això que la proposta pedagògica presentada a continuació utilitzarà les xarxes socials com a mitjà per a la creació de nous públics.

Segons Conxa Rodà “Cal que els museus utilitzin les xarxes socials per poder comunicar d’una forma més directa i personal, per ser allà on els usuaris estiguin, conversin, opinin, debatin, valorin, proposin, recomanin, critiquin, etiquetin, enllacin, comparteixin i creïn” ¹⁴

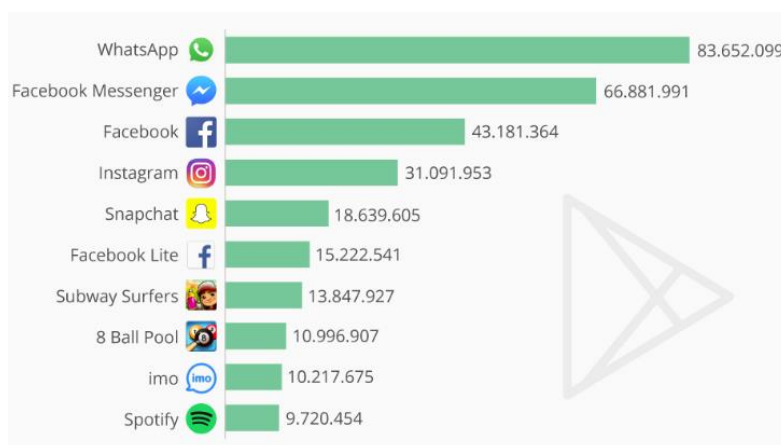
Les xarxes socials han de ser vistes com a punts estratègics de presència ja que la web social permet fidelitzar i construir comunitat amb el públic visitant i al mateix temps arribar a grups i públics diferents dels habituals que visiten els museus. Per tant, el museu ha d’utilitzar les eines 2.0 per afavorir el debat i la participació, construir comunitat i estendre el coneixement. L’experiència dels usuaris a les xarxes ha de ser una experiència de qualitat, com ho ha de ser l’experiència de visita presencial al museu. Per tal que aquesta experiència dels usuaris a les xarxes esdevingui una experiència de qualitat s’haurà de buscar quin és el mitjà perquè això sigui així.

Per tots és coneguda la xarxa social Instagram, una xarxa que ha anat en augment en els últims anys entre el públic adolescent i que consisteix fonamentalment en pujar fotografies i compartir-les amb els nostres contactes. La particularitat d’Instagram és que ha estat concebuda per utilitzar-se amb el mòbil i els joves, a través de l’aplicació es fan fotografies i les pugen directament a internet on es pot utilitzar un hashtag o etiquetar a altres usuaris en el moment de compartir-la. L’objectiu d’Instagram és enfortir les relacions mitjançant experiències compartides.

¹³ Campillo, R. (Coord.) (1998). *La gestión y el gestor del patrimonio cultural*. Murcia, Editorial KR. Pàg. 171.

¹⁴ Rodà, C. *De 1.0 a 2.0: El viaje de los museos a la comunicación social*, dins MUS-A: Revista de los museos de Andalucía, 2010, Nº 12. Pàgs. 22-33.

LES APLICACIONS PREFERIDES A NIVELL MUNDIAL.

Nombre de descàrregues d'apps per Android en el món el mes de febrer de 2017

A partir d'aquí, la proposta on-line de Les Bernardes dirigida als **alumnes d'ESO i Batxillerat**, s'orientarà amb l'objectiu de fer un bon ús d'aquesta aplicació.

A més de presentar el contingut de les exposicions a la xarxa i de formular preguntes relacionades amb aquestes, indirectament es treballarà per buscar una nova utilitat que pot esdevenir profitosa per incidir en el procés d'ensenyament-aprenentatge en el públic d'aquestes edats. Això permetrà veure en l'aplicació un recurs que obre portes més enllà de nosaltres mateixos on no només és important immortalitzar el moment, fer-lo públic i obtenir imatges d'aparença. Els likes ja no seran un reforç que els porti a alimentar el seu ego amb la voluntat de captar admiració social per una fotografia on només es vol demostrar aparença física o estatus social, sinó que els likes obtinguts seran pel reconeixement a la feina ben feta durant el procés d'interacció.

Serà el mateix centre que farà un plantejament d'una proposta guiada amb l'objectiu de treballar-ho des de les aules dels instituts. Això requerirà de la presència de mòbils a les aules per tal de realitzar un treball transversal i en xarxa entre el Centre cultural i els diferents centres de secundària que participin del projecte.

L'ús dels mòbils a les aules és un debat obert que genera partidaris i detractors però s'ha de tenir en compte que el repte educatiu és aprofitar totes les possibilitats de processament i comunicació d'informació d'aquests dispositius per tal d'integrar-los amb normalitat als aprenentatges i l'activitat acadèmica.

Les iniciatives del professorat i dels centres educatius al voltant de l'ús dels dispositius mòbils a les aules són cada cop més freqüents i recullen projectes, experiències i activitats que aprofiten el potencial que aquests dispositius proporcionen als processos d'ensenyament i aprenentatge.

En el marc del projecte educatiu, els centres han d'explicitar la seva visió i les seves previsions sobre el paper de les tecnologies digitals. En aquest sentit, pot ser útil la reflexió del Consell Escolar de Catalunya ¹⁵ quan assenyala que **“probablement res no aconseguirà impedir que la major part de l'alumnat continuï incrementant l'ús de les tecnologies per al lleure, l'aprenentatge, la informació i la comunicació”** perquè per als alumnes aquestes constitueixen **“una eina de relació imprescindible i un instrument socialment irrenunciable”**.

La prohibició total dels dispositius mòbils al centre educatiu per evitar potencials problemàtiques es contradiu amb els objectius curriculars vinculats a l'assoliment de la competència digital, els aprenentatges en general i la capacitat d'aprendre al llarg de la vida. Saber utilitzar responsablement els dispositius digitals és alhora un contingut curricular i una competència a adquirir, de la qual no es pot privar l'alumnat.

CINC AVANTATGES PER APLICAR EL MOBILE LEARNING

Extén les oportunitats d'aprenentatge
Recerca de dades, experimentació, adquisició de coneixements.

Fomenta la interacció i la comunicació
Es comuniquen entre ells o amb el professor per resoldre dubtes, demanar ajuda, realitzar projectes, tasques en grup o compartir opinions.

Motiva als alumnes
Allò interactiu i audiovisual desperta la seva curiositat.

L'aprenentatge mòbil o mobile learning és un tipus de metodologia educativa basada en l'ús dels dispositius mòbils, com tauletes o smartphones, i de les TIC per crear experiències d'aprenentatge en qualsevol context, moment o lloc.

Multiplica les possibilitats de creació
Des de vídeos, mapes, cronologies interactives, presentacions, murals digitals, blogs...

Desenvolupa la competència digital
Milloraran les habilitats i destreses relacionades amb la utilització de la informació i l'ús de les tecnologies digitals.

La proposta es fixa en l'objectiu d'utilitzar l'eina d'Instagram per tal de treballar les exposicions temporals que s'hi programen cada dos mesos. Es basarà en establir un feed-back i una interacció entre Les Bernardes i els centres educatius on es plantejaran conceptes de les exposicions tot relacionant el contingut d'aquestes amb les àrees de **llengua catalana i castellana, filosofia i arts plàstiques** de cada centre. Sempre tenint en compte que els continguts plantejats, a més de complementar els continguts de cada àrea també ajudin a assolir les competències generals i comunes a l'ESO i Batxillerat.

¹⁵ *Les tecnologies mòbils als centres educatius*. Document aprovat pel Ple del Consell Escolar de Catalunya el 4 de març de 2015.

Al llarg dels dos mesos d'exposició, des de Les Bernardes s'aniran publicant instastories relacionats amb el contingut de l'exposició. Aquests, a l'estar penjats al compte d'Instagram de Les Bernardes en la carpeta on hi haurà el nom de cada exposició, tots els usuaris d'Instagram que ho vulguin hi podran interactuar. L'objectiu, en el cas dels alumnes participants en el projecte, serà interactuar des de l'aula i amb el compte de cadascú amb el contingut que es vagi penjant. Si un alumne no disposa de compte d'Instagram ho compartirà amb un company.

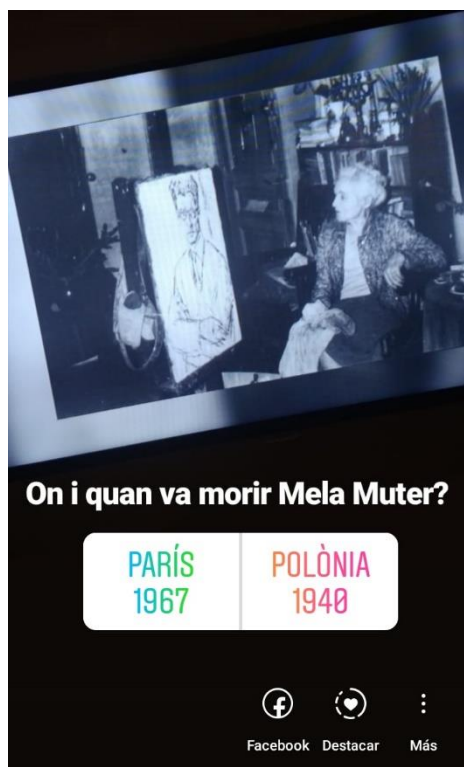
El plantejament dels instastories serà en format pregunta, format informatiu i format repte.

En el format pregunta hauran de respondre de forma individual les preguntes que formuli Les Bernardes des del seu instastorie.

El format informatiu respondrà a una petita informació relacionada amb l'exposició.

I el format repte serà plantejar una petita activitat o pregunta que l'alumne haurà de realitzar o respondre deixant-ne constància a la mateixa pàgina d'Instagram.

Al llarg dels dos mesos això generarà un arxiu d'informació que cada alumne haurà d'anar registrant per compte pròpia i que servirà per tenir un recull dels aspectes més rellevants de l'exposició.

Com a activitat final del projecte, Les Bernardes proposarà un concurs de fotografies relacionades amb els continguts de l'exposició que han anat sorgint al llarg d'aquests dos mesos.

Es buscarà un dia per visitar l'exposició amb tot el grup classe i després d'un recorregut explicatiu per l'exposició, aquí serà on cada alumne haurà de pensar-se i fer-se una fotografia que representi algun dels continguts treballats.

La foto es penjarà amb l'etiqueta de Les Bernardes.

El personal de Les Bernardes farà la tria de la fotografia guanyadora que tindrà el premi d'una entrada doble a un dels concerts programats a la Sala de concerts La Mirona de Salt. La Mirona disposa de fulls d'autorització paterna per tal de gestionar l'accés a menors d'edat.

(Les fotografies i els instastories corresponen a l'exposició "Mela Muter i els artistes polonesos" que han servit d'exemple per explicar la proposta)

ArtTubers

Youtube, el portal d'internet que permet als seus usuaris publicar i visualitzar contingut audiovisual, ha tingut un gran èxit entre els adolescents des que va néixer al 2006. Amb el temps, aquest portal ha originat una nova "professió", el Youtuber, una figura influent que a través d'un discurs oral i, alhora, audiovisual, ha generat seguidors interessats en diverses temàtiques.

Utilitzar la influència dels Youtubers com a motivació serà el que ens portarà a dissenyar aquesta proposta amb l'objectiu d'oferir contingut en l'àmbit artístic i a desenvolupar eines de comunicació oral.

Cal assenyalar la importància de desenvolupar la competència oral pel desenvolupament integral dels alumnes com a ciutadans amb ple coneixement i capacitat d'acció en el context en el que viuen.

Segons Castañeda ¹⁶, el llenguatge verbal i, per tant, la parla, és un valuós instrument de comunicació i de pensament. Diu que el llenguatge, en primer lloc, compleix una funció comunicativa però, alhora, i al mateix nivell d'importància hi afegeix les funcions cognoscitiva, instrumental, personal, informativa, adaptativa i reguladora del comportament personal i de les persones sobre les que recauen les nostres paraules.

¹⁶ Castañeda, P.F. (1999). *El lenguaje verbal del niño: ¿cómo estimular, corregir y ayudar para que aprenda a hablar bien?* Lima. Universidad Nacional Mayor de San Marcos. Pàgs. 18-19.

Adquirir recursos i estratègies lingüístiques fa que desaparegui la por a manifestar-se en públic davant de qualsevol assumpte o en qualsevol context i, alhora permet construir un discurs que vagi en consonància amb les diferents intencionalitats del parlant, les diferents expectatives dels receptors i les diferents exigències de les situacions de comunicació.

Considerant aquests aspectes, la proposta anirà dirigida als centres de primària, ESO i Batxillerat en col·laboració amb el Casal dels Infants de Salt.

A tots els centres educatius es treballen propostes artístiques interessants: visites a museus, creacions artístiques, treballs de descoberta de l'art urbà o de l'entorn proper, visites d'artistes... Totes aquestes propostes, sovint són poc conegudes per la resta d'alumnat de la pròpia escola i, de ben segur, per la resta de centres educatius o qualsevol ciutadà interessat en l'art. Sovint no se'n fa cap registre audiovisual i no és utilitzat com a exemple de bones pràctiques.

El que proposa Les Bernardes és crear un grup de treball format per diversos joves que, en coordinació amb el Casal dels Infants de Salt, siguin els conductors d'un canal de Youtube on es puguin exposar totes aquestes experiències. El grup de treball es crearà a partir dels interessos que manifestin per dur a terme aquesta tasca els joves que assisteixen al Casal Obert d'Adolescents. En aquest espai s'incideix en infants i joves de 12 a 16 anys i les seves famílies, en situacions de vulnerabilitat social amb l'objectiu de prevenir i minimitzar processos marginadors i d'exclusió social dels adolescents, reforçant tots aquells aspectes que ajuden el menor en el seu desenvolupament formatiu, personal i social. Es treballa a partir de 4 eixos principals:

- Millorar la seva autonomia i la seva capacitat d'organització i gestió de les tasques quotidianes.
- Conèixer i participar d'altres propostes de lleure al municipi i fora d'ell, ampliant el seu ventall de relació i inclusió.
- Interioritzar les necessitats del seu itinerari acadèmic, disposar d'un espai diari on fer deures escolars i obtenir ajuda específica.
- Obtenir un espai educatiu referent on poder vincular-se i desenvolupar el seu itinerari personal en un entorn educatiu i de promoció.

És per això que Les Bernardes oferirà la possibilitat d'apoderar a un col·lectiu de joves perquè participi plenament de les propostes culturals de l'entorn i de la vida del municipi. La tasca consistirà en registrar, enregistrar i visualitzar els treballs que s'hagin portat a terme a cada centre educatiu que vulgui participar de la proposta. Les diferents activitats arribaran en format vídeo o imatge a Les Bernardes i el grup de treball serà l'encarregat de dissenyar-ne el programa amb un contingut estructurat on s'hi ha d'incloure, a més de l'activitat a presentar, una coherència textual i dialèctica en la presentació.

A més de les propostes dels diferents centres, també es destinarà un espai a fer entrevistes als artistes que exposen al Centre Cultural Les Bernardes i a qualsevol altra persona relacionada amb l'art visual i que ells mateixos creguin interessant donar-li veu.

L'edició dels programes es farà amb supervisió d'un membre adult del Casal dels Infants i s'enregistrerà a una de les sales expositives del Centre Cultural.

La difusió dels programes es farà a través de la pàgina web de Les Bernardes i mensualment a través del butlletí de notícies que edita el Centre de Recursos Pedagògics del Servei educatiu del Gironès i que arriba a totes les escoles de la comarca.

Propostes en col·laboració amb associacions, entitats i institucions de la població de Salt en horari extraescolar.

L'arribada de noves onades de població ha fet que ens trobem davant una societat cada vegada més diversa. En aquesta realitat, la relació entre individus i grups de diferents cultures, el coneixement mutu, i el que podríem anomenar una convivència activa, és el que ens permet parlar d'interculturalitat. Però per assolir-la plenament, cal una veritable educació intercultural en què es promogui una educació en valors que faciliti la convivència i el respecte, en detriment de la imposició i la segregació d'una cultura sobre una altra, i que eviti l'exclusió i la discriminació d'unes persones pel simple fet de pertànyer a un grup cultural o ètnic.

Salt és una localitat amb una realitat cultural, econòmica i social diversa que fa que es generin interessos ben diferenciats a l'hora d'accedir a les diferents propostes culturals proposades des de les institucions locals. Alhora, la multiculturalitat fa que, sovint, les propostes culturals organitzades des de diferents col·lectius no siguin prou visibles i no es cregui amb la necessitat de donar-les a conèixer a la resta de població.

El disseny del projecte educatiu de Les Bernardes no es limitarà única i exclusivament a oferir un servei educatiu als centres d'educació reglada de la comarca sinó que també dissenyarà propostes per incidir en infants i joves de la localitat de Salt a través de les diferents associacions, entitats i institucions. Seran propostes obertes a la ciutadania amb l'objectiu de treballar en la construcció de coneixements des de l'àmbit social, cultural i artístic.

Utilitzar la diversitat cultural com a instrument d'aprenentatge i cohesió social és l'objectiu amb el qual es plantejaran les següents propostes. Unes propostes que, organitzades des del centre cultural amb col·laboració amb altres entitats, formarien part d'un pla d'intervenció local per a promoure, des de la diversitat, societats cohesionades, amb sentit de comunitat, amb mecanismes de cooperació i d'integració.

Juguem? Patis i places

Una de les propostes es programarà dins el projecte **"Juguem? Patis i places"**.

El projecte JUGUEM? es desenvolupa per poder portar a terme una proposta exitosa d'ús compartit i consensuat de l'espai públic que pugui ajudar i articular el model d'intervenció en medi obert al municipi de Salt i capacitar la ciutadania per poder generar per si mateixa respostes de

millora educativa.

L'objectiu d'aquest programa és transformar l'entorn socialitzador dels infants perquè aquests esdevinguin uns espais educatius integrals fomentant la relació, la participació i la interrelació de tots els infants, independentment del lloc d'origen i el sexe, per passar de la coexistència a la convivència en l'espai públic.

Organitza:

- Àrea d'Integració i Convivència
- Consorci de Benestar Social Salt/Gironès
- Fundación Atenea - Diputació de Girona

Col·labora:

- Policia Municipal
- Àrea d'Ensenyament
- Àrea de Salut
- Àrea de Joventut i Lleure

Concretament, per dur a terme l'acció "**Juguem? Patis i places**" el municipi s'ha dividit en quatre zones respectant els diferents barris que el componen. A cada una d'aquestes s'ha escollit la plaça més concorreguda i un pati d'escola, que durant les tardes són dinamitzats per l'equip del "Juguem?".

Cada espai té el seu monitor o monitora de referència, fet que propicia crear un vincle molt estret amb els infants, joves, veïns i comerciants de la zona. La figura del monitor és clau perquè les diferents activitats que es desenvolupen es facin respectant les normes bàsiques de convivència i per fomentar relacions positives que contribueixin al creixement integral dels infants en habilitats per a la vida diària. A més, aquest professional rep el suport de persones voluntàries que l'ajuden a realitzar la seva tasca.

Cada mes es realitza una programació diferent buscant un eix d'animació que sigui engrescador per als participants.

Destinataris:

Nens i nenes a partir de 6 anys de Salt que sovint no troben espais que propiciïn el foment d'un oci normalitzat i positiu.

Objectius:

- Afavorir la convivència ciutadana i la cohesió social del barri.
- Optimitzar l'ús dels centres escolars i potenciar el seu vessant educatiu i social al territori.
- Guanyar dins del municipi zones d'espai públic i d'oci.
- Proporcionar una oferta de lleure educatiu més enllà de l'escola.

- Donar una alternativa de lleure a la població de Salt.
- Fomentar les habilitats socials, així com l'autoestima, la gestió positiva dels problemes i la presa de decisions.

El Projecte Juguem? Patis i places, gira entorn a un centre d'interès i és sobre aquest que es programen activitats diverses. El centre d'interès que començarà al gener girarà entorn a l'art i la proposta de Les Bernardes és oferir un taller els dissabtes al matí on es donin a conèixer les propostes expositives del centre. Han ser activitats curtes, que no requereixin de la visita al centre mentre s'executen, que es puguin fer a l'aire lliure i que siguin prou interessants per motivar a nens i joves d'edats diverses a partir de 6 anys.

Un cop al mes es programarà una activitat que requereixi de la col·laboració d'un adult pel fet que és un projecte que també vol integrar les famílies.

Espai de co-creació

Segons Cañas, entenem els grups com "unitats socials que consten d'un cert nombre d'individus que mantenen un estatus més o menys definit, i unes relacions de rol entre ells i que posseeixen un conjunt de valors o normes que, per si mateixes, regulen la conducta dels membres individuals, al menys en matèria de conseqüències pel grup" ¹⁷

¹⁷ Cañas, J.M. (2010). *Dinámica de grupos en la educación secundaria: técnicas y aplicación*. Itakus, S.L.

Sota la perspectiva constructivista de l'aprenentatge, Lev Vygotsky es planteja que l'aprenentatge no és un procés individual, sinó social. Per tant, atenent a aquestes dues definicions, l'altra proposta a desenvolupar anirà destinada a joves d'entre 14 i 18 anys en col·laboració amb l'Estació Jove de Salt, Tarda Oberta Fundació SER.Gi, Centre Obert i La Fàbrica Jove de Salt.

El Centre Cultural Les Bernardes esdevindrà un punt de trobada actiu que s'obrirà cada dissabte de 17 a 21 h. Els usuaris seran els co-creadors de les seves pròpies activitats en funció dels seus interessos ja que seran ells mateixos els que aniran modulant-ne el perfil. S'hi desplegarà una programació continuada d'activitats i es podrà fer ús lliure dels espais i recursos que el centre suggereixi.

Aquesta proposta requerirà d'una formació prèvia amb els coordinadors de les diferents entitats col·laboradores i amb personal especialitzat en la dinamització d'activitats per joves on es donaran orientacions per tal d'implementar de forma eficaç la programació d'activitats.

La proposta vol arribar als joves de Salt que manifesten cert interès per determinades propostes culturals i alhora, ser una eina que afavoreixi la cohesió social a partir de la diversitat cultural de la població.

ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

Espais

Colors en la foscor

Es realitzarà al mateix Centre Cultural Les Bernardes i els espais que s'utilitzaran seran la sala d'actes on es projectarà el vídeo introductori i una aula fosca on es desenvoluparan les dues propostes exposades.

Les Bernardes: una casa amb història

Es realitzarà al mateix Centre Cultural Les Bernardes i els espais que s'utilitzaran seran la sala d'actes on es farà la presentació de l'activitat, s'ensenyarà la màquina del temps i es farà el repartiment d'alumnes en sis grups. També serà el lloc de retrobament i visualització del vídeo una vegada s'hagin trobat les peces del codi que farà funcionar la màquina.

L'activitat també transcorrerà en les diferents sales de l'edifici: Sala Berta Casas, Sala d'actes, Sala Sant Jordi, Sala Bernardes Photo, Sala 29 m², Sala Talaia).

El taller de sabons es farà entre el jardí de les olors situat a darrera l'edifici i la sala d'actes on se'n farà l'elaboració.

Calla!! No diguis res

Aquesta proposta es treballarà des de les aules dels centres d'educació secundària tant pel que fa al comentari i diàleg de les obres com per l'execució de les diferents propostes utilitzant diferents disciplines.

Serà necessari poder disposar d'una de les sales d'exposicions de Les Bernardes per tal de poder exposar les produccions de cada un dels centres educatius participants.

Les Bernardes a Instagram

Aquesta proposta es treballarà des de les aules dels centres d'educació secundària.

Les sales d'exposició de Les Bernardes també esdevindran un espai on poder complementar l'activitat ja que serà on es farà la visita a les exposicions per part dels alumnes i la realització de les fotografies per participar al concurs fotogràfic.

ArtTubers

Aquesta proposta es treballarà des de cada centre educatiu.

L'enregistrament del programa es farà des d'una de les sales del Centre Cultural Les Bernardes.

Juguem? Patis i places

Els espais destinats a les propostes en col·laboració amb el projecte Juguem? es farien als patis de La Farga, l'espai Som Salt i a la Plaça del Mercat, que són els espais destinats a portar a terme el projecte els dissabtes.

Espai de co-creació

Els espais destinats a la proposta seran els del Centre Cultural Les Bernardes. Aquests variaran en funció de les activitats a realitzar.

Recursos materials

Colors en la foscor

- Vídeo introductori.
- Pantalla i projector.
- PC.
- 3 focus de llum de neó o llum negra.
- Material fungible divers que permeti experimentar la fluorescència en la foscor.

- 6 taules de llum.
- Material translúcid divers per fer les composicions sobre les taules de llum.
- Càmera de fotos o ipad.

Les Bernardes: una casa amb història

- Màquina del temps (aparell d'aire condicionat reciclat dissenyat amb diferents estris sobreposats que simulin una màquina del temps: tubs, tauler de control, llums...)
- Sis mapes de l'edifici amb les indicacions corresponents per a cada grup.
- Sis peces del trencaclosques.
- Material explicatiu dels diferents usos de la casa adaptat a diferents nivells d'edat.
- Vídeo explicatiu a càrrec d'en Berni, la mascota de Les Bernardes.
- Pantalla i projector.
- PC.
- Plantes que s'utilitzen per fer el sabó al jardí de les olors.
- Material divers per fer el taller de sabons.

Calla!! No diguis res

- Vídeo-muntatge amb les obres a treballar i dossier pedagògic.
- Tot el material necessari per poder realitzar les diverses produccions (anirà a càrrec de cada centre educatiu)
- Adequació de la sala per exposar les diferents produccions.

Les Bernardes a Instagram

- Mòbil personal de cada alumne amb l'APP d'Instagram.
- Publicació dels instastories a càrrec de Les Bernardes.

ArtTubers

- Propostes artístiques relacionades amb l'art provinents de cada centre en format vídeo o imatge.
- Càmera de vídeo o ipad per enregistrar arxius de vídeo.

Juguem? Patis i places

- Els recursos materials aniran a càrrec de l'entitat que organitza el projecte en funció de les activitats proposades.

Espai de co-creació

- Els recursos materials necessaris aniran en funció de les activitats proposades.

Equip humà

El centre cultural no disposa d'un equip educatiu ni de cap membre del personal intern que coordini les activitats educatives. Per tant, les propostes seran plantejades i coordinades per una persona que gestionarà el servei educatiu del Centre Cultural Les Bernardes. Al ser un organisme públic, el procés de selecció de personal es realitza a través de concurs o oposició. És per aquest motiu que la persona coordinadora del servei estarà adscrita al règim de treballadors autònoms de la Seguretat Social i el sou es farà efectiu a partir del pressupost que la Diputació destini al servei educatiu.

Les tasques de coordinació que s'hauran de desenvolupar són:

- Iniciar les activitats (recerca del contingut explicatiu, llistat i compra del material necessari i organització d'espais)
- Organització dels equips de treball.
- Coordinació amb altres institucions i entitats.
- Configurar els primers contactes amb els centres educatius.
- Organitzar i planificar l'agenda en relació a les peticions.
- Difusió de les propostes.
- Supervisió de les propostes.
- Resolució d'imprevistos.
- Establir els criteris d'avaluació i recull de propostes de millora.
- En la proposta "Les Bernardes a Instagram", publicació d'instastories al compte d'Instagram de Les Bernardes amb el contingut que es vulgui treballar a cada exposició.

El personal que portarà a terme l'execució de les propostes a dins del Centre cultural es farà a través d'una empresa d'educació en el lleure. Per cada proposta es gestionarà la quantitat de monitors necessaris en funció de la ràtio d'alumnat que assisteixi a cada activitat.

En la proposta "Les Bernardes: una casa amb història", seran necessàries dues persones, una que en faci la introducció i el joc de pistes i l'altra, especialista en l'elaboració de sabons artesans.

Per a l'elaboració dels vídeos introductoris en les activitats "Colors en la foscor", "Les Bernardes: una casa amb història" i "Calla!! No diguis res", es comptarà amb la col·laboració del CIFOG ¹⁸ on l'alumnat en pràctiques serà l'encarregat d'elaborar els vídeos com a pràctica als seus estudis.

Les activitats que requereixin un treball previ des dels centres educatius, serà el professorat de cada àrea o el tutor del grup que porti a terme l'activitat a l'aula.

La proposta "ArtTubers" es portarà a terme amb la col·laboració dels alumnes que assisteixen al centre obert d'adolescents del Casal dels Infants de Salt coordinats per un dels monitors del centre i sota la supervisió de la persona coordinadora del servei educatiu de Les Bernardes. Els artistes que exposen a Les Bernardes també tindran el seu grau d'implicació el dia que els facin l'entrevista, així com qualsevol altra persona vinculada amb l'art visual i que sigui interessant donar-li veu.

El personal de manteniment del Centre Cultural també hi juga un paper important pel fet que ha de condicionar les sales destinades a la mostra de propostes multidisciplinars de l'activitat "Calla!! No diguis res". També s'encarregarà del muntatge audiovisual en les activitats que ho requereixin.

El personal de manteniment de parcs i jardins de l'Ajuntament també es vincularà en el projecte pel fet que seran els encarregats de vetllar per un bon manteniment del jardí de les olors que es troba darrera del Centre Cultural.

El projecte "**Juguem**" pivota a través del treball d'un equip tècnic que organitza i programa les activitats, un grup de monitors que les executen i les dinamitzen ajudats moltes vegades per un grup de voluntaris i, finalment, les entitats culturals i esportives del territori que són les que fan possible que es puguin desplegar les activitats extraescolars del Juguem? que s'ofereixen als centres educatius del municipi de Salt.

En l'**espai de co-creació** es requerirà d'un membre de cada entitat col·laboradora i una persona especialitzada en la dinamització d'activitats per a joves durant les sessions de formació i orientació.

Una vegada realitzades aquestes formacions, es disposarà d'una persona coordinadora del projecte que serà present en les hores d'obertura i actuarà de mediador i coordinador de les propostes.

¹⁸ Escola de cicles formatius de comunicació audiovisual i multimèdia de Girona.

CRONOGRAMA

Per a les propostes destinades a Escoles d'Educació Infantil i Primària i a Instituts d'Educació Secundària de la Comarca del Gironès en horari lectiu

A final* de curs s'oferiran les propostes “**Colors en la foscor**” i “**Les Bernardes: una casa amb història**” als centres d'Educació Infantil i Primària de la Comarca del Gironès per tal que les puguin programar pel curs següent. Els centres interessats s'hauran d'inscriure enviant un correu al Centre Cultural Les Bernardes indicant l'activitat en la que volen participar, el nom i el telèfon del centre, la població, el nombre d'alumnes participants, el nivell d'edat dels alumnes i el nom de la persona responsable. La inscripció romandrà oberta durant tot el curs escolar per aquelles escoles que s'hi vulguin inscriure més tard.

Les dues activitats es programaran per tot el curs escolar i la persona coordinadora del servei educatiu serà la que gestionarà l'agenda amb l'objectiu de satisfer la demanda de cada centre escolar.

Durada:

Les dues activitats tenen una durada de dues hores i es realitzaran de dilluns a divendres en horari de matins.

Lloc:

Centre Cultural Les Bernardes

C/ Major, 172 (Salt)

Tel: 972 23 46 95

bernardes@girones.cat

Preu:

Per a grups de 21 a 30 alumnes: 2 € per alumne.

Per a grups inferiors a 21 alumnes: 42 €

La proposta **Calla!! No diguis res**, va dirigida als alumnes de 4t d'ESO dels instituts de Secundària de la Comarca del Gironès. A final* de curs s'oferirà la proposta als instituts i aquests s'hi podran inscriure enviant un correu al Centre Cultural Les Bernardes indicant l'activitat en la que volen participar, el nom i el telèfon del centre, la població, el nom de la persona responsable, el nombre d'alumnes participants, l'àrea o àrees en la que es treballarà i la quantitat de propostes que es presentaran.

El treball de debat i execució de les propostes es farà al llarg del primer i el segon trimestre des dels centres educatius que s'hi hagin inscrit. El tercer trimestre es destinarà a fer les exposicions a la Casa de Cultura Les Bernardes on es destinarà una setmana d'exposició oberta al públic per institut participant. La persona responsable del servei educatiu gestionarà les dates en funció dels grups participants. Al ser una activitat que té una durada de tot el curs escolar, caldrà fer la inscripció a principi de curs per tal de poder-hi treballar des d'un primer moment.

A final* de curs s'oferirà la proposta **Les Bernardes a Instagram** als Instituts d'Educació Secundària de la Comarca del Gironès. Els centres interessats s'hauran d'inscriure enviant un correu al Centre Cultural Les Bernardes indicant l'activitat en la que volen participar, el nom i el telèfon del centre, la població, el nom de la persona responsable, el nombre d'alumnes participants, el nivell d'edat dels alumnes, el títol de l'exposició en la que volen participar i en quina àrea o àrees ho treballaran.

La persona coordinadora del servei educatiu serà la que gestionarà l'agenda per satisfer la demanda de cada un dels centres. Aquesta mateixa persona serà l'encarregada de publicar els instastories de les exposicions que es programaran cada dos mesos i que serviran d'eina de treball i d'aprenentatge d'aquesta activitat. La inscripció a l'activitat romandrà oberta al llarg del curs pels centres que s'hi vulguin inscriure més tard.

A final* de curs s'oferirà la proposta **ArtTubers** als centres d'Educació Infantil i Primària i centres d'educació Secundària de la Comarca del Gironès. Els centres s'hauran d'inscriure enviant un correu electrònic al Centre Cultural Les Bernardes indicant l'activitat en la que volen participar, el nom i el telèfon del centre, la població, el nom de la persona responsable, el nombre d'alumnes participants, el nivell d'edat dels alumnes i el projecte que presentaran (visita a un museu, activitat a l'aula, entrevista a un artista, treball a l'entorn...).

El grup de treball que portarà a terme els programes al canal de Youtube haurà de gestionar el nombre de programes en funció de les propostes que arribin, ja siguin en format vídeo o imatge. Les edicions dels programes es combinaran amb les propostes que arribin dels diferents centres i les entrevistes als artistes que exposen a les Bernardes cada dos mesos, a més d'altres artistes. L'enregistrament del programa es farà en horari de tardes fora de l'horari lectiu a Les Bernardes.

*El motiu de presentar les propostes a final de curs es deu a què els centres educatius necessiten disposar a principi de curs de la programació de les activitats complementàries que requereixen sortir de l'escola per tal de ser aprovades pel Consell Escolar de Centre.

La participació a les activitats **“Calla!! No diguis res”**, **“Les Bernardes a Instagram”** i **“ArtTubers”** seran gratuïtes pels centres que hi vulguin participar.

Per a les activitats proposades en col·laboració amb associacions, entitats i institucions de la població de Salt en horari extraescolar

En el projecte **Juguem? Patis i places**, les propostes relacionades amb el centre d'interès abastaran de gener a juny i sempre en coordinació amb les propostes expositives que s'estiguin portant a terme a Les Bernardes.

La coordinadora dels serveis educatius lligarà la programació de les activitats juntament amb els coordinadors del projecte tenint en compte els objectius pels quals es treballa.

Totes les propostes incloses en aquest projecte seran gratuïtes pels usuaris que hi participin i no caldrà fer inscripció prèvia.

La proposta en **l'espai de co-creació** s'iniciarà amb les sessions formatives que es portaran a terme els dissabtes del mes d'octubre i novembre. La resta de dissabtes es destinaran a la realització de les activitats proposades pels joves.

No caldrà fer reserva ni inscripció prèvia per participar-hi.

COMUNICACIÓ

Les vies de comunicació i difusió de les propostes dirigides als centres educatius en horari lectiu es faran a través de la pàgina web del Centre Cultural Les Bernardes on hi haurà un apartat destinat a l'explicació dels serveis educatius i les dades d'inscripció. També constaran a l'apartat de recursos pedagògics de la Diputació de Girona.

Al mateix temps se'n farà difusió enviant la informació pertinent via correu electrònic i amb visites personalitzades als centres educatius de la comarca on s'explicaran els diferents projectes.

Pel que fa a les propostes en col·laboració amb entitats de la població es farà a través dels mecanisme de difusió de què disposa cada entitat.

VIABILITAT

Justificació de la viabilitat organitzativa i econòmica

El Centre Cultural Les Bernardes de Salt és una institució arrelada al territori, amb una trajectòria de 35 anys de treball en el sector cultural dins l'àrea metropolitana.

A partir del 2011, amb la nova direcció, coneixedora del sector cultural gironí i amb una llarga trajectòria professional que li aporta contactes i coneixements, aposta per donar un caire

renovador amb un projecte de gestió que aporti propostes que facin de l'espai un lloc de referència tant a nivell local com a nivell comarcal.

És per això que el projecte pedagògic oferirà propostes destinades tant a la població de Salt com a la Comarca del Gironès. Unes propostes amb l'objectiu d'apropar al públic infantil i juvenil al món de l'art on aquest pugui establir un aprenentatge significatiu aportant la màxima transversalitat en els continguts de les diferents àrees curriculars. El disseny de les activitats portades a terme a dins el centre cultural complementaran els continguts curriculars de les diferents etapes educatives. El projecte pedagògic pretén, alhora, establir coordinacions en l'àmbit pedagògic entre els diferents centres educatius de la comarca.

Alhora, la diversitat cultural de l'entorn s'aprofita per programar les propostes expositives i és per això que el projecte pedagògic tindrà en compte aquesta diversitat per tal de garantir els drets culturals, cívics i socials entre infants i joves i, alhora, formar nous públics. Un projecte que anirà coordinat amb les diferents entitats, associacions i institucions de la població de Salt amb una gran predisposició col·laborativa en l'execució de la proposta fora de l'horari lectiu i que inclouran en el seu programa d'intervenció.

El projecte pretén donar veu als col·lectius migrats no només com a públics sinó com a coautors de les activitats proposades.

Un assessorament de professionals o agents i entitats de la zona dotaria a aquest col·lectiu de les eines per poder gestionar les seves pròpies activitats que girarien entorn als seus propis interessos, i alhora se sentirien part integrant de les propostes culturals de la població i de cohesió entre els diferents col·lectius.

Caldrà disposar de personal especialitzat per tal de dur a terme les diferents propostes. Serà personal extern al centre que tingui domini i expertesa en l'àmbit artístic i educatiu, ja que el centre no disposa de personal especialitzat per dur-ho a terme. És per això que serà necessària la contractació d'un servei extern de monitoratge.

Pel que fa a la viabilitat econòmica, Les Bernardes és un organisme autònom de gestió mixta. Existeix un conveni entre la Diputació de Girona i el Consell Comarcal del Gironès pel qual la Diputació cedeix la gestió de l'espai i del projecte cultural, juntament amb una dotació econòmica, al Consell Comarcal.

Al ser una institució que depèn d'una administració de l'Estat, hi ha una garantia dels recursos econòmics. A més, disposa del suport de les administracions fent una clara aposta política per la Casa de Cultura Les Bernardes.

És per això que la partida pressupostària específica que serà necessària per invertir en el disseny i execució del projecte provindrà majoritàriament dels pressupostos públics de la Diputació de Girona, i la resta, del cobrament als diferents centres educatius per activitat realitzada i alumnes participants.

Les propostes destinades a les entitats i associacions que treballen amb infants i joves fora de l'horari lectiu i realitzades en diferents espais de la població de Salt quedaran exemptes de pagament per part del públic usuari.

Són associacions que reben subvencions d'altres organismes i, per tant, les despeses s'inclouran dins del pressupost que hi tenen destinat.

Segons l' Ordenança general de subvencions de la Diputació de Girona ¹⁹, les diferents propostes no es podran acollir al règim de subvencions ja que, l'article 4 dels supòsits exclosos de les disposicions generals especifica que:

“Les aportacions de la Diputació destinades a finançar globalment les activitats dels ens receptors (organismes autònoms, entitats públiques empresarials, consorcis, mancomunitats, fundacions, associacions...) en els òrgans de govern dels quals està representada la Diputació i als quals fan aportacions econòmiques anualment per finançar-ne els pressupostos”.

¹⁹ Ordenança general de subvencions de la Diputació de Girona

http://www.ddgi.cat/web/recursos/document/288/308/Ordenanca_general_de_subvencions_de_la_Diputacio_de_Girona.pdf

PRESSUPOST

En el pressupost s'especifiquen unes despeses d'inversió inicials que fan referència a la implementació i creació de les propostes; unes despeses de material fungible propis de cada activitat; i unes despeses generals relatives a la contractació del personal.

La inversió inicial d'implementació del projecte no s'haurà de tenir en compte en els pressupostos d'anys següents.

DESPESES

TIPUS	CONCEPTE	IMPORT
Implementació	Llums de neó	170,00 €
Implementació	Taules de llum	620,00 €
Implementació	Material translúcid	110,00 €
Implementació	Ipad	420,00 €
Implementació	Màquina del temps	50,00 €
Implementació	Mapes	30,00 €
Implementació	Trencaclosques	40,00 €
Fungible	Material fluorescent	780,00 €
Fungible	Material taller sabons	250,00 €
General	Coordinador recursos educatius	9.600,00 €
General	Monitoratge	6.300 €
	TOTAL	18.370,00 €

INGRESSOS

TIPUS	CONCEPTE	IMPORT
General	Pagament activitats escoles	4.410,00 €
General	Pressupost Diputació	13.960,00 €
	TOTAL	18.370,00 €

INGRESSOS 18.370 € - DESPESES 18.370 € = 0

RESULTATS ESPERATS

Els resultats esperats giraran entorn a la consecució dels objectius específics assenyalats a l'inici del projecte.

Els criteris establerts en el disseny de les propostes s'han plantejat en funció dels objectius específics, establint uns criteris metodològics que facilitin la seva consecució.

S'establiran uns mecanisme d'avaluació que ens aportaran dades quantitatives i qualitatives que serviran per elaborar propostes de millora.

1. S'espera que el 50% dels centres educatius de la comarca participin d'alguna de les activitats proposades.

De les 35 setmanes lectives, s'estima destinar tres dies a la setmana per realitzar les dues activitats que requereixen utilitzar l'equipament per portar-les a terme (Colors en la foscor i Les Bernardes: una casa amb història). L'objectiu és arribar a complementar el 90% de les setmanes lectives amb una ocupació de tres dies a la setmana per realitzar les activitats.

S'espera arribar a un 90% de satisfacció de les propostes per part del professorat i l'alumnat pel que fa a format i execució.

S'espera arribar a un 90% de satisfacció en la relació que s'estableix entre les propostes i els plantejaments curriculars de cada etapa educativa.

2. En l'espai de co-creació s'espera que els joves d'entre 14 i 18 anys programin activitats diverses i inclusives on donin cabuda a diversitat de disciplines artístiques i a la majoria de col·lectius multiculturals. També es valorarà la capacitat de coordinació i gestió entre els joves.
3. En les propostes plantejades al projecte Juguem? Patis i places s'espera que la participació sigui la mateixa que en d'altres propostes anteriors.
4. S'espera augmentar en un 10% les visites a Les Bernardes del públic fins als 20 anys per iniciativa pròpia en el proper any.

Mecanismes d'avaluació

1. De les activitats proposades als centres educatius s'avaluarà de forma quantitativa quina ha estat la demanda de cada una de les activitats, el nivell d'edat dels participants i la localització dels centres educatius. Comptarem amb dades objectives que ens indicaran en quins centres i localitats cal fer incís.

Es comptabilitzaran els dies a la setmana destinats a realitzar les activitats dins del centre cultural.

Un cop realitzada l'activitat es contestarà una enquesta de satisfacció que haurà de respondre el professorat que ha intervingut en l'activitat. S'avaluarà tant el format de les propostes i la seva execució com l'interès pedagògic i de relació amb els plantejaments curriculars de cada etapa educativa.

L'alumnat, com a membre actiu dins les propostes, també en farà una avaluació. Al final de cada activitat se'ls facilitarà una tarja amb el nom de l'activitat i hauran d'enganxar un gomet que reflectirà si els ha agradat molt, una mica o poc.

2. La valoració de la gestió de l'espai de co-creació es farà sobre una valoració qualitativa a càrrec dels membres coordinadors de la proposta i dels propis joves. I sobre una valoració quantitativa de la diversitat de propostes.
3. En el projecte Juguem? Patis i places, s'avaluarà l'afluència de públic assistent i la capacitat d'interacció dels usuaris amb la proposta. La valoració anirà a càrrec del personal que s'encarrega d'executar l'activitat fent un recompte dels usuaris assistents. Constarà d'una valoració quantitativa pel que fa al públic assistent i d'una valoració qualitativa pel que fa a la interacció dels usuaris en cada proposta.
4. Es procedirà a fer un estudi de públics al cap d'un any d'haver implementat les propostes plantejades per Les Bernardes i obtenir dades objectives sobre l'afluència de públic menor de 20 anys que visita el centre expositiu Les Bernardes per iniciativa pròpia.

BIBLIOGRAFIA

Acaso, M. (2009). *La educación artística no son manualidades. Nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual*. Madrid. Ed. Catarata.

Acaso, M; Manzanera, P. (2015). *Esto no es una clase. Investigando la educación disruptiva en los contextos educativos formales*. Barcelona. Ed. Ariel.

Acaso, M; Megías, C. (2017). *Art Thinking. Cómo el arte puede transformar la educación*. Ed. Paidós.

Aguirre, I; Guerra, C; Hernández, F; Padró, C; Pujol, E; Vila-Puig, J; Zulián, C. *El giro educativo en el Estado español*. Taula rodona MACBA, 16 de setembre de 2010.

<https://www.macba.cat/uploads/20111026/mesaredonda.pdf>

Alcántara, A. *Arte urbano, espacio público y educación. Elementos para la transformación social*. Revista Art Social.

<https://www.artsocial.cat/articulo/arte-urbano-espacio-publico-educacion/>

Alcántara, A. *El arte social y transformador*. Revista Art Social N°1 Octubre 2015.

<https://www.artsocial.cat/articulo/el-arte-social-y-transformador/>

Alonso, M; Arderiu, E; Domènech, M; Masdevall, L; González, S; Laporte, A. (2016). *Caixa d'eines per al desenvolupament de públics a Catalunya*. Grup de Recerca de Desenvolupament de Públics.

<http://www.gestorcultural.org/images/noticies/noticia1026542970.pdf>

Alsina, P. y Giráldez, A. (2012). *Siete ideas clave. La competencia cultural y artística*. Barcelona. Ed. Graó.

Baena, F; Borja-Villel, M; Marí, B; Salaverría, A; Suárez-Japón, J.M. *Desacuerdos. Sobre arte, políticas y esfera pública en el Estado español*. Volum 6.

http://macba.cat/uploads/publicacions/desacuerdos/desacuerdos_06.pdf

Campillo, R. (1998) (Coord.). *La gestión y el gestor del patrimonio cultural*. Murcia, Editorial KR.

Cañas, J.M. (2010). *Dinámica de grupos en la educación secundaria: técnicas y aplicación*. Ittakus, S.L.

Carbó Ribugent, G. (2016). *L'assignatura pendent. Converses sobre educació, política i cultura*. Girona. Ed. Accent.

Carbó, G; Baqué, C; Francesch, M; Carles, L. (2017). *Diagnosi dels serveis educatius dels museus de la Xarxa de Museus de les Comarques de Girona*. Documenta Universitaria.

http://www.catedraunesco.com/resources/uploads/3_2_1_diagnosi_dels_serveis_educatius_dels_museus_de_la_xarxa_de_museus_de_les_comarques_de_girona.pdf

Castañeda, P.F. (1999). *El lenguaje verbal del niño: ¿cómo estimular, corregir y ayudar para que aprenda a hablar bien?* Lima. Universidad Nacional Mayor de San Marcos.

Danilo Palacio, F; Cots, T. (2017). *Cultura y arte como factores de cohesión social y desarrollo urbano sostenibles. Estudio de Buenas prácticas*. Barcelona. Latin American Arts for Inclusive Cities. Interarts.

Fontal, O.; Gómez, C. y Pérez, S. (2015). *Didáctica de las artes visuales en la infancia*. Madrid: Ediciones Paraninfo.

Heinich, N. (2012). *L'art contemporani exposé aux rejets. Études de cas*. París. Fayard/Pluriel.

Mateos-Rusillo, S M. (2008) (Coord.) *La comunicación global del patrimonio cultural*. Gijón. Ed. Trea. Pàg. 27.

Núñez, V. (2005). *Participación y educación social*. Universidad de Barcelona.

Olabarri, A. *La educación artística*. Revista Art Social.

<https://www.artsocial.cat/articulo/la-educacion-artistica-aitziber-olabarri/>

Rodà, C. *De 1.0 a 2.0: El viaje de los museos a la comunicación social*, dins MUS-A: Revista de los museos de Andalucía, 2010, N° 12. Pàgs. 22-33.

Rodrigo Montero, J. (2012) *Els museus com a espais de mediació: polítiques culturals, estructures i condicions per a la col·laboració sostenible en contextos*. LABmediació del CA Tarragona. *Obert per Reflexió: Un Laboratori de treball en xarxa i producció artística i cultural*. CA Tarragona Centre d'Art. Ajuntament de Tarragona / Generalitat de Catalunya. Tarragona. Pàgs. 43-49.

Rogoff, I. *Haciendo el giro*. Text de e-flux Journal N° 0, Novembre de 2008.

<https://es.scribd.com/doc/43547390/Haciendo-El-Giro-Irit-Rogoff>

Rosàs, M; Torralba, F. (2019). *Som crítics? Fonaments per a una educació compromesa*. Barcelona. Informes Breus. Fundació Jaume Bofill

https://www.fbofill.cat/sites/default/files/IB_69_Pensament_critic_020319.pdf

Silvente, J. (2016). *Educar en la creativitat*. Diari de l'Educació. Rosa Sensat.

<http://diarieducacio.cat/blogs/rosasensat/2016/02/17/educar-en-la-creativitat/>

Vallès, J.; Pérez, S. (2012): *¡Oye, el patrimonio es nuestro!*. Aula de Innovación Educativa, N° 208. Enero 2012.

WEBGRAFIA

Ajuntament de Barcelona (2018). *Mesura de Govern. Cap a una política pública de cultura i educació.*

<https://nou.eicub.net/share/service/publicSite?node=workspace://SpacesStore/22d0ff7d-ce8a-4875-a09b-90c04ed46e30>

Ajuntament de Girona (2010). *Pla Estratègic de Cultura de Girona.*

http://www2.girona.cat/documents/11622/248124/Pla_Estrategic_de_Cultura_de_Girona.pdf

Ajuntament de Girona (2018). *Estratègia turística de Girona i el seu territori. Pla d'accions per un turisme sostenible i de qualitat 2022.* Document d'anàlisi i diagnosi.

<https://seu.girona.cat/portal/dades/transparencia/docs/Pla-Estrategic-Turisme-Analisi-i-Diagnosi.pdf>

Ajuntament de Salt. *Guia de centres i recursos educatius de Salt.*

http://viladesalt.cat/contingut/ensenyament/19-20Guia_Educacio_Infantil_Primaria_Secundaria.pdf

APLICA Investigació social S.L. *Participació cultural a Catalunya 2016: perfils familiars.* DeCultura N°53 Gener 2018.

http://observatoripublics.icrpc.cat/files/53_decultura_participacio_2016-perfils-familiars.pdf

APLICA Investigació Social S.L. *Participació cultural a Catalunya 2016: la no participació.* DeCultura N°54 Gener 2018.

http://observatoripublics.icrpc.cat/files/54_decultura_no-participacio_2016.pdf

CESIRE (Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa). Àmbit Artístic. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació

<https://agora.xtec.cat/cesire/categoria/ambits/artistic/>

Diputació de Girona. Ordenança general de subvencions de la Diputació de Girona.

http://www.ddgi.cat/web/recursos/document/288/308/Ordenanca_general_de_subvencions_de_la_Diputacio_de_Girona.pdf

Fòrum Museus. *Cap al museu social. Les institucions com a motor de canvi.*

<https://forumdelsmuseus.cat/index.php/el-debat-minut-a-minut>

Fundació Atenea

<http://fundacionatenea.org/2018/02/15/fundacion-atenea-vuelve-a-cataluna-con-el-proyecto-salt-17190/>

Fundació Suara

<https://www.suara.coop/ca/noticia/suara-es-suma-a-la-nova-taula-dentitats-socials-de-salt-per-potenciar-el-treball-en-xarxa/>

Generalitat de Catalunya. Consell Escolar de Catalunya (2015). *Les tecnologies mòbils als centres educatius*. Document aprovat pel Ple del Consell Escolar de Catalunya el 4 de març de 2015.

http://consellescolarc.cat/gencat.cat/web/.content/consell_escolar/actuacions/2documents_i_informes/documents_i_informes_en_pdf/static_files/Doc1-15_Tecnologies_mobilis.pdf

Generalitat de Catalunya. CoNCA-Consell Nacional de la Cultura i les Arts.

<http://conca.gencat.cat/ca/publicacions/informes-conca/>

Generalitat de Catalunya. CoNCA-Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2017). *Estat de la cultura i de les arts. La cultura, eix de les polítiques públiques.*

http://observatoripublics.icrpc.cat/files/informe_conca_2017_cat.pdf

Generalitat de Catalunya. CoNCA-Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2018). *Estat de la cultura i de les arts. Dimensió social de la cultura.*

http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe_anual_2018/INFORME_2018-CAT-web.pdf

Generalitat de Catalunya. CoNCA-Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2018). *La participació cultural a Catalunya 2013-2016.*

http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/participacio_cultural_catalunya/IC13_Participacio_Cultural_CAT.pdf

Generalitat de Catalunya. CoNCA-Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (2018). *La participació cultural a Catalunya 2013-2016. Reflexions finals*.

http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/participacio_cultural_catalunya/IC13_Reflexions_CAT.pdf

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (2017). *Currículum d'educació primària*.

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-educacio-primaria.pdf>

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Currículum d'educació secundària obligatòria*.

http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum_eso.pdf

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (2016). *Currículum i orientacions educació infantil-Segon cicle*.

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>

Generalitat de Catalunya (2018). *La cultura, eina de transformació*. Consell de Govern específic dedicat a la transversalitat de la Cultura.

<https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/premsa/1800-CULTURA-20.pdf>

IDESCAT-Institut d'Estadística de Catalunya.

<https://www.idescat.cat/emex/?id=171557>

LOMCE (Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa)

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>

www.ajgirona.cat
www.bernardes.cat/
www.casaldelsinfants.org/salt
www.cifog.cat/
www.comacros.cat/
www.ddgi.cat
www.girones.cat
www.idescat.cat
<http://maparecursos.cbs.cat/>
<https://mutare.cat/>
www.plataformaeducativa.org/portal/
www.viladesalt.cat/

ANNEX

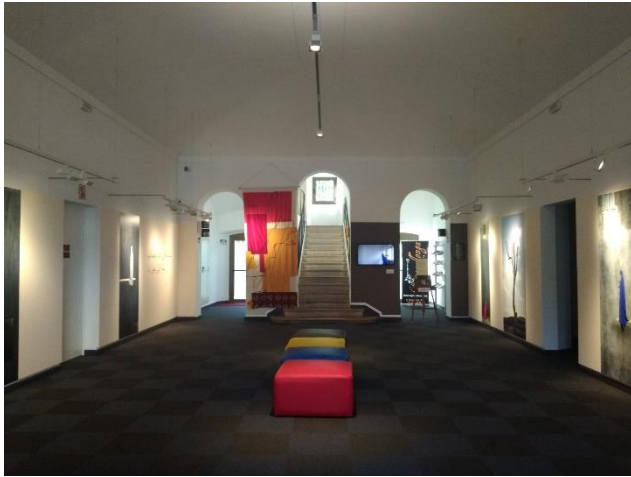
En l'annex s'hi recullen fotografies de la Casa de Cultura Les Bernardes exteriors ¹ i interiors ² on s'hi mostren els diferents espais expositius.

També s'hi mostra el mapa de la població de Salt ³ i la ubicació de la Casa de Cultura Les Bernardes ⁴.

¹ Casa de Cultura Les Bernardes (exterior)

² Casa de Cultura Les Bernardes (interior)

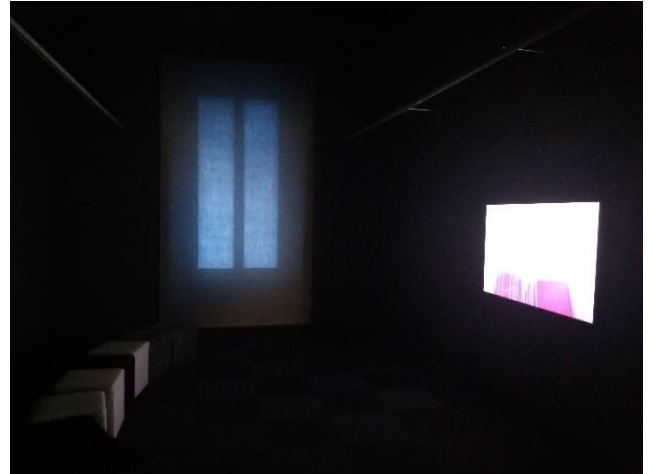
Sala Berta Casas

Sala La Talaia

Sala Bernardes Photo

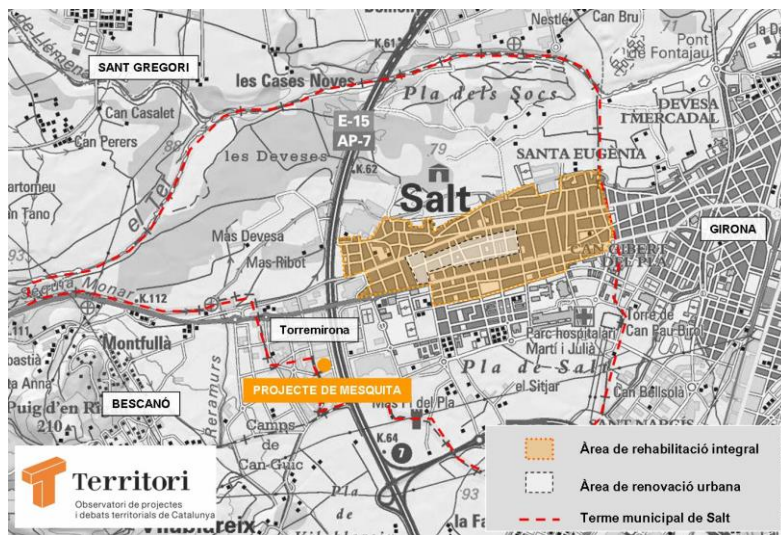
Espai 29 m²

Sala Sant Jordi

Sala d'actes

3 Mapa de Salt

4 Ubicació del Centre Cultural Les Bernardes